Izhaja od oktobra 1947 kot tednik — Od 1 januarja 1958 kot poltednik — Od 1. januarja 1960 trikrat tedensko, in sicer ob ponedeljkih, sredah in sobotah

GLAS

KRANJ, SOBOTA, 28. DECEMBRA 1963 — LETO XVI. — ST. 150 — CENA 20 DINARJEV

Ustanovitelji: občinski odbori SZDL Jesenice, Kranj, Radovljica, Škofja Loka, Tržič — Izdaja ČP »Gorenjski tisk« — Urejuje uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik Gregor Kocijan

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA GORENJSKO

OB STISKU ROK

Na rahlih valovih Blejskega jezera se v večernem mraku zrcalijo pravljične barve osvetljenega gradu. Osvetljene smreke v Bohinju, na Jezerskem, v Kranju, v Loki in drugod so nas navdihnile s prazničnim razpoloženjem. Se mostički z romantičnimi, zasneženimi ograjami čez Poljanščico, Kokro in Savo se zdijo te dni drugačni — čustveni, polni nežnosti, mehkobni.

Mi pa hitimo, hitimo! Iščemo »dedka Mraza«, kupujemo, v službi delamo z zadnjimi največjimi zamahi, da izpolnimo letošnje obveznosti. Hkrati pa mislimo na dom, na svoje najdražje. Z njimi v toplem krogu tihe družinske sreče si želimo prijetnih ur, lepih dni.

Ko se bomo po praznikih znova vračali na delo, ko bomo začeli novo tisoč devetsto štiriinšestdeseto leto pa se bomo morda zamislili. Kaj naj v novem letu pričakujemo, kaj nam obeta ožja in širša okolica?

Tisoče družin se je zadnja leta vselilo v nova udobna stanovanja na Plavžu, pri Vodovodnem stolpu, na Trati, na Pristavi... Skoraj nimamo več ceste brez asfalta, skoraj ni več otrok, ki ne bi imeli možnost gledati televizije. Kako blizu in vendar kako tudi daleč so bridki spomini na brezposelnost, bosonoge šolarje in nepreskrbljene starčke, ki so hodili od hiše do hiše.

Vse to je delo naših rok. Tudi letos menda ni kraja kjer ni zrasla nova hiša. Zgradili smo domove, šole, uredili trgovine, opremili tovarne. Ob vsem tem pa je tudi končni uspeh našega dela vse večji. Vse več izdelamo pločevine, platna, čevljev, strojev... Odpira in širi se zunanji trg. Uspeh našega individualnega in skupnega dela je vsako leto večji — dvigajo se osebni dohodki in naše življenje nasploh postaja vse udobnejše in prijetnejše.

Človek je tako ustvarjavec dobrin, ki so namenjene njemu. Tako je človek pri nas osrednja skrb. Njemu pa je treba omogočiti, da bo s čim manjšim znojem dosegel čim večji uspeh in da bo dobrine svojega dela užival v udobnosti, sreči in miru.

Plod našega dela, naši cilji v prihodnjem letu niso odvisni od strojev in sredstev, marveč v prvi vrsti od nas — proizvajavcev, od razpoloženja, od naših rok na delovnem mestu, od sposobnosti na sejah samoupravnih organov, od strokovnosti na stroju...

Taka skrb za človeka je našla svoje mesto skoraj v vseh načrtih delovnih organizacij in občinskih skupnosti za prihodnje leto, zlasti pa v statutih. Vendar je to odvisno od nas vseh. Zato se za praznike sprostimo. Stisnimo si roke! Zaželimo si zdravja in zadovoljstva ter obilo delovnih zmag, ki so odvisne od naših rok, od sposobnosti in zavesti, da vsi naši individualni in skupni napori in cilji vodijo samo k človeku za človeka.

Karel Makuc

Srečno in uspehov polno

novo leto 1964

želi vsem poslovnim prijateljem, naročnikom, bravcem, sodelavcem in vsem delovnim ljudem na Gorenjskem

Časopisno podjetje „Gorenjski tisk" Kranj

Ljudje in dogodki

Smrt v politiki

John F. Kennedy ob prevzemu dolžnosti predsednika ZDA prisega pred vrhovnim sodnikom v Capitolu v Washingtonu.

SMRT SE POGOSTO vmešava v politične zadeve. Brez upoštevanja njenega političnega vmešavanja bi v svetovni pratiki delali račune brez krčmarja. Smrt je včasih zadnje sredstvo političnega obračunavanja, ker je dobro znano, da mrliči ne morejo zadržati političnega vpliva, čeprav je njihovo delo pred smrtjo lahko kažipot naslednikom.

Zaradi velikega vpliva smrti na politične zadeve, je bilo v naši zgodovini precej zlorab. Stoletna kronika našteva številne politične umore, ki so se jih politični nasprotniki posluževali, da bi preusmerili politični razvoj. Tudi v zadnjem letu politična kronika ni bila nič manj krvava. Ostali so naravnost kruti, surovi, nečloveški, brutalni in gnusni dokazi, da politični misleci in njihove nebrzdane politične strasti za dosego svojih ciljev ne izbirajo sredstev. V človeški zgodovini so politični uboji vodili do vojn. Vse težke posledice so bile bob ob steno, političnih umorov niso preprečile.

Letos je smrt z nasilnim in prirodnim rezilom kosila v političnem taboru z ostrimi zamahi. Uboji in naravne smrti so povzročale politične krize in napetosti. Videti je bilo, da bo smrt nevarno skalila odnose in spremenila tok človeške zgodovine. Več političnih delavcev, ki so v tem letu umrli, bi lahko olajšali skrbi ljudem, če bi nadaljevali s svojim pomirljivim delom. To velja zlasti za ameriškega predsednika Kennedyja in pokojnega papeža.

Žalostni dan v Dallasu

JUNIJA se je odpravljal ameriški predsednik Kennedy na svoje potovanje po Evropi. Obiskati je nameraval tudi papeža Janeza XXIII. Do srečanja ni prišlo. Na binkoštni ponedeljek je ob papeževi postelji kardinal Cento razglasil znane besede: »Resnično, papež je mrtev«. Pol leta pozneje je bil tudi Kennedy mrtev.

Natančno 22. novembra ob 13. uri po ameriškem času je v dalaški bolnišnici zdravnik Jenkins potegnil bel prt čez Kennedyjevo truplo. Dallaška policija je v tem času napravila vtis, da želi čimbolj zabrisati sledove težkega zločina, ki se je zgodil v tem teksaškem mestu. Ozadja strašnega zločina so ostala še do danes nepojasnjena. Zvedeli smo sicer veliko podrobnosti, ki pa so neurejene in dajejo vtis popolne zmešnjave v preiskavi.

Znane so samo žrtve političnega uboja v Dallasu. Predsednika Kennedyja so pokopali na vojaškem pokopališču Arlington, dallaškega policista Tippeta na mestnem pokopališču v Dallasu, Oswalda Leeja v Fort Worthú, rojstnem kraju njegove matere, Ruby pa čaka na električni stol v dallaških zaporih.

Podatke, ki jih je zbiralo 50 agentov ameriške kriminalistične službe, še vedno ne daje v javnost. Američani so drugič v svoji novejši zgodovini ustanovili posebno komisijo vodilnih ameriških političnih osebnosti, ki bo raziskala uboj. Po napadu na Pearl Harbour, devet dni po katastrofi, ki je pomenila vstop ZDA v drugo svetovno vojno, so ustanovili prvo podobno komisijo.

Krogle za druge državnike

ČEPRAV je bil uboj v Dallasu najbolj zločinski, ni pa bil edini na tem svetu. Z nasilnimi usmrtitvami so bili vrženi z oblasti trije državniki. Najprej je svoje politične nazore plačal togoški predsednik Sylvanus Olimpijo. Streli političnih nasprotnikov so ga zalotili na pobegu nekaj metrov pred hišo ameriškega veleposlaništva. Sledil mu je iraški predsednik Kasem, ki so ga sodili in streljali njegovi sodelavci prve iraške revolucije.

Mož z zlatimi zobmi

IZ SAJGONA so prišle pričakovane vesti o umoru diktatorja Ngo Din Diema. Poznamo ga kot moža, ki je imel zlate zobe in nasilno roko. Najprej so sporočili, da je napravil samomor v neki sajgonski cerkvi, pozneje pa so vest dopolnili s podatki, da je bil usmrčen.

V Veliki Britaniji se je smrt vmešala v politične odnose z bolj mirnimi gibi. Na opozicijski klopi v britanskem spodnjem domu ne sedi več voditelj britanskih laburstov Hugh Gaitskell. Umrl je zaradi obolelosti na srcu v 56. letu starosti pred bližnjimi volitvami, na katerih je imel upe za zmago. Laburisti pod vodstvom Gaitskella niso uspeli priti s sence v vlado.

Tudi Nemcem je smrt vzela njihovega opozicijskega voditelja. Erich Ollenhauer je končal svojo politično kariero v senci Adenauerja. Brez smrtnih potresov v političnem taboru je minilo leto v Franciji. Iz njene sredine se je v tem letu poslovil samo bivši predsednik francoske vlade Robert Schuman.

Ni smrti brez solz. V političnih ocenah sicer ne tehtajo ljudi po njihovih človeških lastnostih, temveč po političnih delih. Nekateri med njimi, ki so jih zadele mariičeve krogle, so zagovarjali napredne političneteznje, drugi pa so jih skušali zavirati. Nekateri so bili šele na začetku svojega političnega dela — kot državniki in strankarski prvaki in niso mogli pokazati vsega, kar zmorejo.

Letošnje leto bo zabeleženo v politični kroniki s pretresljivimi dramami. Najbrž letošnje nesreče za politično razsodnost niso zaman. Svet se lahko iz njih veliko nauči.

ZDRAVKO TOMAŽEJ

TE DNI PO SVETU

● **NAŠI PODJETJI BOSTA GRADILI ELEKTRARNO V MAROKU**

V Rabatu so podpisali sporazum o gradnji velike elektrarne, ki jo bosta gradili podjetji Litostroj in »Rade Končar«. Elektrarna bo vredna okoli 600.000 dolarjev.

● **TRETJA POSTAJA ČU EN LAJA — MAROKO**

Po obisku v Alžiru je premier Ču En Laj odpotoval v Maroko. Maroška vlada še ni objavila, koliko časa bo ostal v Maroku in kakšni bodo pogovori.

● **FRANCIJA BO IMELA RAZSTAVO V PEKINGU**

Francija bo odprla razstavo o avtomatizaciji. S tem hoče Francija prodreti na kitajsko tržišče.

● **SESTANEK ARABSKEGA VRHA BO 6. JANUARJA**

Iz Kaira so sporočili, da bo sestanek arabskega vrha 6. januarja. Povabilu na sestanek se je odzvalo že 9 držav.

● **ERHARD V ZDA**

Zahodnonemški kancler Erhard je odpotoval v ZDA, kjer se bo sestal z Johnsonom. To bo že drugi sestanek po smrti Kennedyja.

Franc Puhar pred odhodom

Za Češko kočo mi je žal

FRANC PUHAR

DOLGOLETNI predsednik kranjske občine in sedanji podpredsednik okrajne skupščine za okraj Ljubljana FRANC PUHAR-ACI se odpravlja na novo službeno mesto v Beograd. V imenu volivcev, vseh, ki ga poznajo in v imenu bravcev smo ga ob tej priložnosti zaprosili za kratek razgovor:

● Kaj menite kot poznavavec kranjskih in gorenjskih razmer, da ob vašem odhodu ostaja nerešeno?

»V Kranju ima industrija glavno besedo. Hkrati pa ni moč prezreti, da je Kranj močno prometno središče in da ima okolica ugodne pogoje za razvoj turizma in tudi za večji napredek kmetijstva. Razvoj teh dveh dejavnosti zahteva zlasti večjo skrb in tudi sredstva.«

● Kam boste najraje šli, kadar boste prihajali na obisk?

»Zlasti v Preddvor. Tam mi je zelo všeč. Bil sem tam že v službi in kraj mi izredno ugaja. Tudi svojo vikend hišico sem si želel tam postaviti.«

● Katero delo, objekt ali uspeh boste imeli najraje v spominu iz časa vašega predsedniko vanja v Kranju oziroma dosedanjega dela kot družbeni in politični delavec?

»To je težko reči. Raje naj povem, kaj mi bo ostalo ‚na duši' kot neizpolnjena želja. Med tem je zlasti Češka koča. Ta edinstveni kraj, kjer je možno smučati dvanajst mesecev na leto, je ostal neizkoriščen. Zmeraj mi bo žal, da svojčas, ko je bilo več možnosti kot danes, nisem te zamisli skušal uresničiti.«

Na novem delovnem mestu smo mu zaželeli obilo uspe'

K. M.

Zadnje vesti

TUDI TIO MED IZVOZNIKI

Lesce — Kolektiv podjetja TIO v Lescah je v četrtek slavil posebno delovno zmago — prvo veliko pošiljko v inozemstvo. Na železniške vagone za reško luko so naložili avtomatske regulatorje za velik parni kotel /namenjen za Indijo. Njihov prvi izvoz v vrednosti okrog 30 milijonov dinarjev je organiziran v okviru skupnosti proizvajavcev parnih kotlov, med katerimi je tovarna ‚Djuro Djaković' in druge. Tako si je tudi mala tovarna TIO utrla pot na inozemski trg. — K.

ISKRA IMA LEPO PRIHODNOST

Kranj — V torek, 24. decembra, je obiskala Kranj večja skupina gospodarstvenikov in predstavnikov oblasti republiških in tudi zveznih organov na čelu s predsednikom republiškega izvršnega sveta Viktorjem Avbljem. S predstavniki občinske skupščine in predstavniki podjetja združene Iskre so se pogovarjali o razvoju tega velikega podjetja in še posebno o perspektivah tovarne v Kranju. Glavna ugotovitev je bila, da ima ta tovarna v Kranju lepo prihodnost pred seboj — razumljivo ob ustreznih vlaganjih in določeni reorganizaciji.

SAMOUPRAVA NA ŠOLAH

Na plenumu občinskega odbora SZDL v Škofji Loki so v četrtek, 26. decembra razpravljali o šolstvu. Med mnogimi zaključki, ki jih bodo vnesli tudi v občinski statut, je tudi uveljavljanje samoupravnega sistema na šolah in stališča o notranji delitvi dohodka.

ODLIKOVANJA ZA GRADITELJE SKOPJA

Predsednik Socialistične federativne republike Jugoslavije je za izredne zasluge pri širjenju bratstva med našimi narodi in pri ustvarjanju ter razvijanju politične in moralne enotnosti narodov, kar je bilo posebno očitno pri graditvi naselij za prebivalstvo, ki ga je prizadel skopski potres, odlikoval več posameznikov, podjetij in mladinskih brigad iz vse Jugoslavije.

Med nagrajenimi sta bili razen številnih posameznikov z Gorenjskega tudi podjetji »Jelovica« in »Projekt«. Lesnoindustrijsko podjetje »Jelovica« Škofja Loka in gradbeno podjetje »Projekt« Kranj sta prejela red bratstva in enotnosti s srebrnim vencem. — S.

USPEH ŽELEZARJEV

Jeseniški železarji so v sredo 25. decembra dosegli finančni plan podjetja. Zaradi mnogih težav v letošnjem letu je to pomemben uspeh kolektiva.

IZKUŠNJE SINDIKATOV

Na tridnevnem seminarju vodstev občinskih sindikalnih svetov ljubljanskega okraja, ki je bil te dni v Podvinu, so izmenjali dosedanje izkušnje o uveljavljanju stimulativnega načina nagrajevanja v delovnih organizacijah. Prav tako so razpravljali o kadrovskih službah po podjetjih.

30 LET NA GIMNAZIJI

Kolektiv škofjeloške gimnazije je pripravil posebno svečanost članici tega kolektiva Katarini Krelj, ki odhaja v pokoj po 42 letih dela. Na gimnaziji je bila polnih 30 let.

DESETLETNICA »SAVE«

Kolektiv jeseniškega gradbenega podjetja »Sava« proslavlja desetletnico svojega dela. Na slovesnosti, ki bo danes v soboto 28. decembra v prostorih Kazine, bodo nagradili veliko zaslužnih delavcev.

Poljska olimpijska reprezentanca na Jesenicah

TOKRAT SLAB HOKEJ

Jesenice, 27. decembra — V mednarodni tekmi v hokeju na ledu je poljsko olimpijsko moštvo, ki je že mesec dni na turneji in je premagalo celovški KAC z 12:4, premagalo Jeseničane z 12:3 (4:1, 4:0, 4:2).

Felc je že v drugi minuti povedel domače v vodstvo. Gostje so na to odgovorili s kanadsko — hitro in ostro — igro, zakaj le tos imajo Poljaki kanadskega trenerja. Jeseniški predsednik V. Brun je po tekmi dejal, da so domačini igrali preveč utrujeno. trener J. Pleticha pa je izjavil, da jih kanadska tehnika ne bi smela vreči s tira, če bi igrali s pametjo.

Gole so dosegli — za Olimpijo A. Fonfara 3, Fraczak 2, Wlivzek 2, K. Fonfara, Kilanowitz, Ogorczyk, Handl in Stefaniah; za Jesenice pa Felc 2 in Smolej.

— P. U.

»GORENJSKA« V KRANJSKI GORI

Jeseniška Svoboda je pripravila že drugo gostovanje v Kranjski gori, kjer se je začela zimska turistična sezona. V ponedeljek zvečer bodo pod naslovom »Gorenjska v sliki, pesmi in plesu« nastopili s komornim zborom, instrumentalnim triom in s skupino narodnih plesov. Gore in naravne lepote pa bodo prikazali z barvnimi diapozitivi.

Gorenjski fantje, ki služijo vojaški rok po vseh krajih naše domovine želijo svojim staršem, prijateljem in prijateljicam in vsemu delovnemu ljudstvu Gorenjske in Jugoslavije — sreče in uspehov polno novo leto 1964!

Fantje, ki služijo v **Kumanovem VP 6900:** Franc Demšar iz Bitnja, Franc Sajovic iz Britofa, Franc Oman iz Stražiča, Franc Millner z Jesenic, Jaka Smolej iz Dovjega, Metod Samonšek iz Kranjske gore Jože Bešter iz Žirovnice in Milan Juvan iz Kranja;

Iz VP Zaječara: Franc Pretnar iz Podbrezij;

Iz VP 5640 Tuzla: Anton Logar, Rafko Jeraj, Ludvik Golmajer, Andrej Rekar, Janez Cundrič, Anton Zolger; **iz Sarajeva:** Žlebir Jože; **iz VP 6583 Knin:** Jože Langus iz Ljubnega, Edo Kavčič iz Kranja, Stane Gartner iz Dolenje vasi, Janez Ješe iz Jame, Janez Hribar iz Radovljice, Vinko Polončič z Dobrega polja; **iz Sombora VP 3065/18 in 20:** Zalokar Andrej, Janez Žitnik, Ivan Bajt; **iz Zemuna VP 9905/3:** Marjan Gašperšič, Janez Kocjančič, Jože Kuhar, Franc Lotrič, Stefan Pesjak; **iz VP 9385/15** Mitja Kalčič; **iz Karlovca VP 4170:** Janez Torkar iz Bohinja, Lado Jenko in Viktor Nartnik iz Kranja, Matevž Pogačnik iz Železnikov, Janez Kavčič iz Žiri, Ivan Guzelj iz Nakla, Franc Pintarič iz Begunj, Janez Grmek iz Podpeči, Gregor Slivnik iz Gorij, Vinko Dobrlet in Albert Laibacher iz Tržiča; **iz Petrinja VP 8330/37:** Homan Jože iz Kranja; **iz Siska VP 8330/24:** Franc Kodrič, Janez Šuštar, Tone Zaletel, Jože Zupan, Janez Dobravc; **iz Kolašina:** Janez Noč, Janez Branc, Janez Medja, Janče Šmid, Jože Kerin, Matevž Jan, Stane Jesenšek, Franc Knavs, Stane Klinar, Vido Kepic, Jože Zadnikar; **iz Čačka VP 9815/24, 25, 27:** Jože Peljhan iz Rodinj pri Begunjah, Tone Zupan iz Trboj, Rafko Tratnik iz Kranja, Mirko Kos iz Bohinjske Bistrice.

Vreme

VREMENSKA SLIKA

Celotna južna in srednja Evropa je v območju visokega zračnega pritiska. V višjih legah je nad našimi kraji topel zrak, ki povzroča južno vreme z močno meglo po kotlinah oziroma nizko oblačnost. Od Skandinavije se pomika proti vzhodu, vendar bo pomik vzhodnejše od naših krajev, tako da ne bo vplival na vreme pri nas.

NAPOVED ZA DANES IN IZGLEDI ZA NASLEDNJE DNI

V nižinah oblačno, v višjih legah pa pretežno jasno vreme. Zvečer, dopoldne in popoldne bo po kotlinah megla ali nizka oblačnost. Temperature bodo med —3 in +3 stopinjami Celzija, v Primorju okrog 8 stopinj.

Izgledi za naslednje dni: temperature se bodo postopoma zniževale, vendar brez bistvenih ohladitev. Tudi znatnih padavin ni moč pričakovati.

STANJE VREMENA V PETEK OB 13. URI

Ljubljana: oblačno +2 stopinji, 1036 milibarov, pritisk rahlo pada; **Lesce-Bled:** megla, nič stopinj, zračni pritisk 1037 milibarov, pritisk rahlo raste; **Jezersko:** zmerno oblačno, +4 stopinje Celzija.

Snežne razmere ob 7. uri: Rateče —4, 36 cm; dom Planica —4, 40 cm; Tamar —5, 50 cm; Kranjska gora —3, 40 cm; žičnica Vitranc —3, spodaj 40, v sredini 50 in na vrhu 60 cm snega; Vršič nič stopinj, 60 cm; Komna +3, 60 cm snega; Sport hotel Pokljuka +2, 40 cm; Bohinj —3, 26 cm; Krvavec +3, 40 cm in dom na Joštu —1, 25 cm snega.

AMONNITRATNA PRASKASTA RAZSTRELIVA ZA MINIRANJE RAZNIH FORMACIJ RUDNIN, KAMENIN IN PREMOGOV V NAVADNI IN VODOOBSTOJNI KVALITETI, SEIZMIČNA RAZSTRELIVA ZA GEOLOŠKE RAZISKAVE.
ČRNI LOVSKI IN RUDARSKI SMODNIK,
VŽIGALNO VRVICO,
VŽIGALNA SREDSTVA,
LOVSKE PATRONE VSEH KALIBROV IN DIMENZIJ S ČRNIM IN BREZDIMNIM SMODNIKOM,
IZDELKE ZA OGNJEMETE,
PIROTEHNIČNO GALANTERIJO,
POMOŽNA LIVARSKA SREDSTVA,
(lunkeriti, dividi, itd.),
POLIETILENSKO FOLIJO IN ČREVA

proizvaja podjetje

„KAMNIK"

KAMNIK

OBVEŠČAMO VSE KOMITENTE, DA BO KOMUNALNA BANKA KRANJ POSLOVALA V PETEK IN SOBOTO, TO JE 3. IN 4. JANUARJA 1964 SAMO INTERNO. ZA STRANKE PRIČNE REDNO POSLOVATI ZOPET V PONEDELJEK, DNE 6. JANUARJA 1964.

SVET DELOVNEGA KOLEKTIVA
KOMUNALNE BANKE KRANJ

Letos in prihodnje leto

V TEH DNEH, ko so občinski organi zakopani v delo z zaključki letošnjega leta in s pripravami za prihodnje, smo obiskali naše občine in predstavnike občin zaprosili za odgovore na dve vprašanji:

Kaj sodite, da je bilo v letošnjem letu uspešno ozroma značilno v vaši občini in kateremu problemu mislite, da bi v prihodnjem letu morali posvetiti posebno pozornost?

ROMAN TRŽAN

MILAN OGRIS

FRANC JERE

MARTIN KOŠIR

CIRIL JELOVŠEK

ROMAN TRŽAN
predsednik občinskega odbora SZDL Jesenice

Pri nas na Jesenicah je bilo letos uspešno zlasti vključevanje širokega kroga občanov v celotno družbeno dogajanje. To so pokazale mnoge akcije pa tudi družbena razgibanost nasploh. Nobeno leto prej nismo imeli toliko uspeha. Občani se vse bolj zanimajo za družbeno dogajanje: vključujejo se v razne organizacije in samoupravne organe in aktivno sodelujejo pri reševanju skupnih problemov. Zato so bili letos razmeroma boljši tudi uspehi, čeprav smo imeli nekatere druge objektivne težave. To lahko ugotovimo zlasti za turizem v Gornjesavski dolini. Ljudje so sami prišli do prepričanja, da je vse to njim samim v korist. V Kranjski gori na primer z velikim zanosom najemajo potrebne kredite in urejujejo privatne sobe itd. A takih primerov sodelovanja občanov pri reševanju skupnih problemov je vse več.

V prihodnjem letu pa bi morali bolj načrtno razvijati vse dejavnosti v občini in ne le industrijo. Na Jesenicah imamo še vmeraj stare težave. Dejavnosti izven industrije niso bile deležne zadostne pozornosti, niti ustrezne pomoči. To pa škoduje celotnemu gospodarstvu. V planu za prihodnje leto, ki bo začetek uresničevanja sedemletnega načrta, moramo zlasti tem problemom posvetiti največjo skrb.

MARTIN KOŠIR
predsednik občinske skupščine Kranj

Čeprav z velikimi napori in težavami, beležimo vendar tudi letos znaten napredek v vseh dejavnostih, zlasti v gospodarstvu. Predvideni načrt bo znatno presežen. Unovčena realizacija naše industrije bo dosegla več kot 66 milijard dinarjev, kar je za okroglo 18 odstotkov več kot lani. Seveda smo morali letos povečati tudi vlaganja v industrijo za okroglo 9 odstotkov v primerjavi z lanskim letom. Največ je šlo za opremo industrije, ki je zelo zastarela.

V prihodnjem letu bomo morali še bolj načrtno skrbeti, da bi dvignili osebni standard občanov. Sem sodijo tudi osebni dohodki. Ti se bodo, kot je sedaj predvideno, dvignili v povprečju za gospodarstvo za 19 odstotkov, v družbenih službah pa za 16 odstotkov. Razumljivo, da bo pri tem veliko težav. Gre za reorganizacijo nekaterih podjetij in za preusmerjanje določenega števila delavcev iz ene dejavnosti v drugo. Tovarna Tekstilindus bo na primer po končani rekonstrukciji in avtomatizaciji imela preveč delavcev. Druge tovarne, kot na primer Iskra, Sava itd., pa jih bodo potrebovale ob svoji razširitvi. Seveda bo treba te premike dobro pripraviti in organizirati tako, da delavci ne bodo prizadeti. Ob vseh teh naporih bomo morali skrbeti, da se osebna potrošnja uskladi s splošno družbeno potrošnjo v korist prve. Tega problema smo se resneje lotili in že delno uveljavili šele v letošnjem zadnjem četrtletju, v naslednjem letu pa mora biti to osrednja naloga.

MILAN OGRIS
predsednik občinske skupščine Tržič

Z nekimi izrazitimi uspehi v letošnjem letu se ne moremo hvaliti. V kolikor smo v letošnjem letu imeli uspeha, niso to uspehi občinske skupščine in njenih organov, marveč uspehi naših gospodarskih organizacij, zlasti industrijskih podjetij, uspehi naših delovnih kolektivov, uspehi političnih in družbenih organizacij. Med te uspehe lahko štejemo velik premik k razvoju turizma. V tem je končno prebit led. Zastavili smo pot hitrejšemu razvoju turizma. Seveda bo treba v prihodnje vlagati tudi večja sredstva v to dejavnost, da bi tako uresničili načrte.

V prihodnjem letu pa moramo zlasti skrbeti za pospešeno stanovanjsko gradnjo. To je problem, ki teži mnoge naše občane. Zato se bomo morali s temi težavami bolj odločno spoprijeti. Hkrati se bomo morali pripraviti na dogodek, ki nas čaka v prihodnjem letu z otvoritvijo nove mednarodne ljubeljske ceste. To je predvideno za 1. julij. Zgraditi bomo morali razne turistične objekte, prilagoditi temu trgovino, promet in razne druge službe. To bo pomemben dogodek za našo občino v prihodnjem letu, ki obeta znaten razvoj tega kraja — zlasti kar se tiče turizma. Skrbeti moramo, da bo vse v redu, a v začetku bo treba tudi marsikaj žrtvovati.

FRANC JERE
predsednik občinske skupščine Radovljica

Nov gospodarski sistem, ki nam je lani delal še dokajšnje težave, se je letos dodobra uveljavil in utrdil. To je letošnja značilnost. Ob tem beležimo v letošnjem letu znatno povečanje proizvodnje in produktivnosti, premostili smo začetne težave prehoda na mednarodni trg in ob tem dosegli znaten napredek. Tu je treba omeniti tovarno Veriga, TIO, LIP Bled, Gozdno gospodarstvo in še posebno tovarno Elan v Begunjah. Vse to je dokaj okrepilo naše gospodarstvo, čeprav imamo še vedno določene težave.

V prihodnjem letu pa bo velik nosivec razvoja turizem. Že letos imamo za okrog 40 odstotkov več tujih nočitev kot lani, kar pomeni napredek. V prihodnjem letu pa so vse možnosti, da se turizem močno razvije in se začne uveljavljati kot močna gospodarska dejavnost. To že zagotavljajo velike vložene investicije za okrog milijardo in pol dinarjev za ureditev Vogla, asanacijo Blejskega jezera in za mnoge druge objekte namenjene turizmu. Ta vlaganja bodo v glavnem prišla do veljave v prihodnjem letu. Zlasti sistem žičnic na Vogel s hotelom obeta velik promet in oživitev turizma v vsem bohinjskem kotu in tudi na Bledu. Še prav posebej pa bo to v prihodnji zimski sezoni. Zato bo v prihodnjem letu naša največja skrb: pospešeni razvoj turistične dejavnosti v naši občini, ki ima za to tudi izredne naravne pogoje.

CIRIL JELOVŠEK
predsednik obč. odbora SZDL Škofja Loka

Vsekakor si lahko štejemo v uspeh, da bomo kljub mnogim težavam ne le izpolnili, marveč celo presegli letošnji plan proizvodnje. Le predvideni izvoz ne bomo dosegli. Toda plan je bil postavljen za 28 odstotkov višje kot lani, kar je zelo veliko. Hkrati ob tem je treba še omeniti notranjo utrditev delovnih organizacij in uveljavljanje stimulativnega nagrajevanja. Nagrajevanje po vloženem delu je bila tudi gonilna sila za naše gospodarske uspehe.

Izmed glavnih nalog v prihodnjem letu pa je vsekakor v tem utrjevanju delavskega samoupravljanja v delovnih organizacijah, v sodelovanju med podjetji in morda celo v združevanju nekaterih podjetij iste stroke. Sem sodi lesna industrija, mesna podjetja in podobno. Hkrati bomo morali v prihodnjem letu vložiti tudi več investicij za rekonstrukcijo in novogradnje nekaterih podjetij kot na primer Jelovica, Gorenjska predilnica, Kroj, Pekarne in trgovin. Vendar pa pričakujemo največ od pripravljenosti delovnih kolektivov v celoti, od spodbudnega nagrajevanja in še posebno od sposobnosti strokovnega kadra. Poudaril bi, da bo morala občinska skupščina s svojimi organi in vse druge organizacije, predvsem pa sami delovni kolektivi posvečati večjo pozornost strokovnemu izobraževanju svojih kadrov. Čimprej je treba izdelati analizo potreb po kadrih in nato smotrno izvajati štipendiranje in podobno.

Reportaža o nemškem gostu, ki je prehodil vso bližnjo in daljno okolico Bleda, o angleškem planincu, ki je šel v Trento namesto na Komno, o Izraelcu, ki je petnajstkrat pisal preden je prišel in še kaj

Gorenjsko cvetje na tujem vrtu

Povprašujem po tujih prijateljih naših krajev, po takih, ki so pred leti slučajno ali po nasvetu prijateljev zavili k nam in našli nekaj, kar jih znova in znova privlači. Moje povpraševanje spravlja ljudi v zadrego. Doženem, da imamo v tujini veliko prijateljev, da veliko večino gostov v naših najlepših krajih sestavljajo taki, ki se vračajo vsako leto.

Torej, koga izbrati? Morda sivolasega zdravnika, ki so mu natakarji nadeli ime »zelo vroče«, ker pri nobenem izmed dnevnih obrokov ni pozabil na tako posebno naročilo. Najrajši je imel malega vajenca, ki je znal tako pogreti krožnik, da je juha še na mizi vrela. Ali drugega, ki si letovanje zamišlja kot popoln počitek. V vseh dnevih ima za las enak dnevni red in redno — najdalj 300 metrov dolgo sprehajalno pot do kavarne, kjer že pri vstopu sproži »brezpogojni refleks« serviranja kave.

Bil mi je posebno všeč.

Gost, ki ne mara avtomobilov

PRIJAZEN starejši gospod je, doma iz Hamburga, kjer si je kot doktor prava ustvaril lep položaj. Pripovedujejo, da je zelo bogat. Na Bledu se z ženo in najmlajšo hčerko nastani v hotelu Krim. Velikokrat pripelje s seboj tudi skupino prijateljev. Ker rad poklepeta, mi tegale razgovora gotovo ne bo zameril.

Pri nas vam mora biti pa zelo všeč, da prihajate vsako leto?

Res je. Všeč so mi vaši kraji, domačije in ljudje. Vse je preprosto in čisto. Mehanizirane kmetije zame niso več kmetije. Tudi hrana mi ugaja.

Imate kakšne posebne zahteve?

Seveda. Sobo številka 23 v drugem nadstropju (saj ni nič drugačna kot vrsta drugih ob njej, pa vseeno...) in steklenico rizlinga pri kosilu.

Kaj pa počitniške navade?

Nič posebnega. Vstajam ob 6. uri, se okopam in grem takoj na daljši sprehod. »V tem je življenje,« pravi moj sin, ki je zdravnik v Afriki, in jaz mu verjamem.

Ali je res, da ne marate avtomobilov?

Popolnoma ne drži. Doma se moram voziti z njimi, ker sicer ne bi ničesar opravil. Vendar ga sam nimam (imamo pa jahalne konje in hčerke so navdušene jahavke). Na dopustu je avto odveč. Vse bližnje in daljne kraje in hribe okoli Bleda sem že obiskal peš in tudi drugi so morali z mano. Ali ste slišali ženo mojega prijatelja, kako se je pritoževala: »Doma imam Taunus in Mercedes, tu pa me ta presneti Schmidt podi peš okoli!« Še ne ve, kako ji to koristi. V Kropo smo se peljali z izvoščkom. Saj drugače človek ničesar ne vidi.

Menda se zelo zanimate za rože?

Drži. Vsakokrat naberemo cel zavoj poljskih in drugih rož, s katerimi smo zasadili doma že ves vrt.

Ali vas pri nas kdaj kaj razjezi?

Ne, to pa že ne. Čez Jugoslavijo in Jugoslovane ne pustim ničesar reči. Če bi se nad kom pritoževal, bi bili to moji rojaki. Mislim, da so že pretirano razvajeni in zahtevni.

Taki in drugačni Angleži

V HOTELU Pod Voglom v Bohinju opažajo, da prihajata k njim dve vrsti angleških gostov. V prvi so mirni prebivavci otoka, ki obilno zajtrkujejo, potem pa vzamejo sendvič in kakšno jabolko in po cel dan preživijo zunaj, ker želijo med svojimi počitnicami zaužiti čimveč naših lepot in planinskega zraka. Prihajajo v manjših skupinah in tako tudi odhajajo na izlete. Le redkokdaj popijejo kozarček alkoholne pijače.

V drugo vrsto sodijo skupine organiziranih angleških planincev. Z vlakom dopotujejo v Zgornjesavsko dolino in se potem po nekaj dneh hoje preko Triglava in drugih gorskih vrhov spustijo v Bohinj. Prav letos je ena izmed takih skupin praznovala sedmo obletnico takih pohodov. V vseh sedmih letih v naših gorah ni doživela nobenih nevšečnosti, seveda če izvzamemo, da so pred letom enega izmed članov izgubili. To je bil raztreseni profesor (tudi na Angleškem so na takem glasu), ki je nekoliko zaostal za skupino in jo potem namesto proti Komni mahnil v Trento. Po dveh dneh iskanja in preplaha je sam prikolovratil nazaj do Bohinja.

Še dve značilnosti takih skupin: v njih imajo glavno besedo energične otočanke (številčno in v pravem pomenu besede), ki si v dveh ali treh dneh, ko v Bohinju počivajo, nabirajo novih moči z uživanjem naše kapljice.

Italijani imajo srečo

NE RECEM, da to velja kar za vse po vrsti, ampak lovska in ribiška sreča se jih večkrat oprimeta.

Tako je bogati italijanski industrijalec iz Lago di Como ustrelil pod Voglom takšnega gamsa, kakršnega že več let ni nihče niti videl, da mu je bil nevoščljiv vsak lovec, ki se količkaj spozna na lovske trofeje. Ta njegov uspeh so občutili vsi člani velike družbe, ki so več dni na njegov račun proslavljali uspeh. Pozneje je še velikokrat prišel, vendar do takega vzroka za veselje se ni več dokopal.

V Bohinj pogosto prihajata tudi dva brata — strastna ribiča iz Milana. Ob neki priložnosti sta ulovila 15 dekagramov manj kot 8 kilogramov rib. Seveda sta imela po več kart. Tudi ta dva od veselja nista vedela, kaj bi. Potem sta sporočila domov, naj povabijo goste in pripravijo vse potrebno za ribjo pojedino in hitro odpotovala.

Zanimivo je, da večina športnih ribičev sploh ne je rib. Lovijo samo zaradi svojega veselja, plen pa podarijo kar v hotelu, kjer so nastanjeni ali prvemu znancu, ki ga srečajo.

Splošna značilnost italijanskih gostov: imajo zelo dober apetit in ne gledajo na to, koliko pojedo ali zapijejo.

Pogled na blejski grad sodi med prizore, ki jih tujci najrajši gledajo

Ali je dovoljen vstop v Jugoslavijo?

Medtem ko imamo po svetu na tisoče in tisoče prijateljev, med katerimi je na primer hotelir s Tirolov, ki na svoje stroške zbira jugoslovanske prospekte in z njimi in z zgovorno besedo svoje goste navdušuje za naše kraje, pa nizozemska novinarka, ki je napisala že nešteto reportaž o Jugoslaviji (menda ji edino novi kranjski nebotičnik ni všeč) in vsako leto pripelje k nam skupino Nizozemcev, novih ljubiteljev naših krajev, pa švicarski turistični strokovnjak, ki redno prihaja k nam in za lastno zadovoljstvo proučuje možnosti za razvoj turizma pri nas in drugi, spoznajmo še nekatere čisto drugačne. Nek, do konca nezaupljiv Izraelec je točno petnajstkrat pisal v hotel na Bledu pisma z raznimi vprašanji: ali bo dobil apartman, ali je blizu voda, ali je v hotel mogoče pripeljati psa, ali kuhajo rake, kakšna je temperatura, kje bo lahko pustil avto in kaj vem še kaj.

Američanka je v svojem pismu napisala, če ji lahko svetujejo, kako bi prišla v Jugoslavijo, ker se je menda že enajstkrat odločila, da jo bo obiskala, pa so ji znanci vedno pojasnili, da v Jugoslavijo nikogar ne spustijo. Podobno je bilo pismo neke angleške profesorice. Čeprav velika potovalna agencija iz Londona vsako leto organizira letovanje v Jugoslaviji za več tisoč Angležev, je ta vpraševala (naslov recepcija je dobila slučajno), če je res Jugoslavija za železno zaveso, če je res, da je necivilizirana, kaj pomeni ime Balkanski polotok itd.

Čeprav naši gostinci na splošno trdijo, da s tujimi gosti nimajo težav, da so skromni in zadovoljni s kraji in oskrbo, so med njimi tudi izjeme. Tako za nekatere vsi, ki imajo opraviti z njimi, z vzdihom vprašujejo: »Ali še niso odšli?« Zelo se je zameril tudi neki Francoz, ki je ob obisku ganske delegacije v njegovem hotelu žaljivo govoril o odnosih naše države z afriškimi. Toda, pustimo to in ohranimo v spominu raje tiste, ki presajajo naše cvetje na svoje vrtove.

Metka Soslič

JESENICE so postale mesto

Na Jesenicah je 25.000 prebivavcev

Ko se je po požaru leta 1891 tovarna, imenovana »Pri gospodu« v Bohinjski Bistrici preselila na Jesenice, so se pričele prej sicer nepomembne Jesenice razvijati v enega največjih industrijskih krajev. Od nekaj sto delavcev se je po preselitvi nekaterih obratov na Jesenice število zaposlenih dvignilo na blizu 2.000. Delavci so se vse močneje pričeli boriti za svoje pravice, ki pa jih je bilo težko doseči.

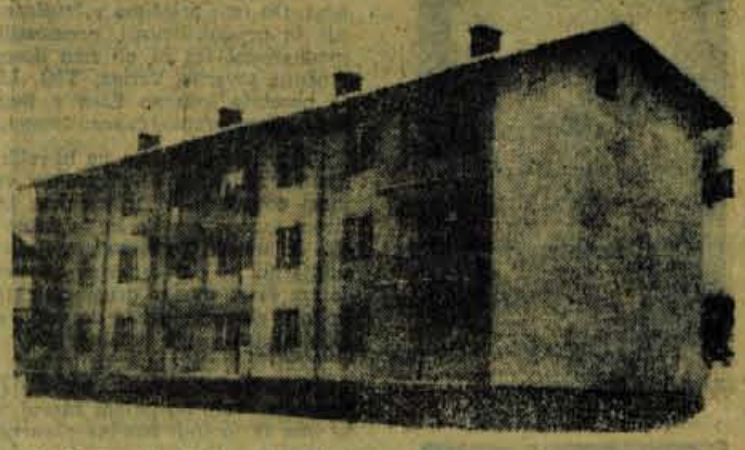

»Makedonski« blok na Jesenicah

Do osvoboditve so bili domačini le za težaška in pomožna dela

Od pričetka jeseniškega železarstva pa vse do osvoboditve so bili v jeseniški železarni vodilno osebje le tujci in nemškutarji. Novo in lepše življenje se je pričelo za domačine šele po osvoboditvi, ko so prevzeli vodstvo podjetja domači, prej zapostavljeni strokovnjaki in ko se je lahko zaposlil v tovarni vsak, ki je želel delati. Železarna se je razvijala in kmalu postala železarski gigant. Razvoj industrije je zahteval vedno več delavcev. Jeseničanov in mnogih iz bohinjskega kota, Zgornjesavske doline in doline proti Kranju je bilo premalo. Na Jesenice so pričeli prihajati ljudje iz bratskih republik.

Razvilo se je veliko industrijsko mesto

Na Jesenicah so morali pričeti graditi stanovanja. Na Plavžu je nastalo novo naselje, ki pomeni danes glavni stanovanjski predel Jesenic. Večje ali manjše zgradbe so bile zgrajene tudi v Borovljah, na Koroški Beli, nad železniško progo, pod Mežakljo in drugod. Ker je postala Jeseniška Železarna tudi »kovačnica« strokovnega kadra za ostala podjetja, sta si zgradila na Jesenicah svoje naselje Železarna Nikšič, Železarna Skopje pa je postavila sodoben stanovanjski blok. Železarna Jesenice je zgradila za delavce iz sosednjih republik naselje na Straži, na Jesenicah, Plavžu in Javorniku. Nekdanja mala vas se je tako spremenila vpravo industrijsko mesto.

Od 16.000 prebivavcev 2.500 drugih narodnosti

Zaradi svojega razvoja so sprejemale Jesenice vedno več tujih delavcev. Nad tisoč je bilo takih, ki so prišli na Jesenice samo zaradi izpopolnjevanja strokovnega znanja. Na Jesenicah je okoli 2500 prebivavcev drugih narodnosti. Srbov je okoli 600, Hrvatov blizu 800, Makedoncev 86, Črnogorcev 10, blizu tisoč pa je neopredeljenih, to je v glavnem iz Bosne in Hercegovine. Največ jih je zaposlenih v Železarni, mnogi pa so tudi pri SGP Sava, SGP Gradis, v komunalnih podjetjih, železnici in drugod. Zaradi tako velikega števila iz ostalih republik, je kaj razumljivo, da se sliši srbohrvatsko, makedonsko ali celo šiptarska govorica skoraj na vsakem koraku.

Za družabno življenje premalo narejenega

Po prebivalstvu je struktura Jesenic kaj pestra, kar pa se je doslej pri obravnavanju kulturne politike premalo upoštevalo. Omenjeni prebivavci so člani delovnih organizacij, sindikalne organizacije, Socialistične zveze pa tudi Zveze komunistov in mladinske organizacije. V zelo redkih primerih pa so člani kakega kulturnega društva in kulturno ne delujejo nikjer. Treba bi bilo več skrbi za izobraževanje, izpopolnjevanje in razvijanje kulturnega obzorja teh ljudi. Na Jesenicah znajo poiskati delavca, ne znajo jim pa nuditi takega življenja, da bodo postali enakovredni prebivavci novega doma.

Dve nasprotji

Naselje na Straži, kjer stavbe le še začasno ustrezajo za stanovanjsko naselje, je polno delavcev, ki so zaposleni predvsem v javorniških valjarnah. Nekateri so se na Jesenicah poročili in stanujejo z družino v neustreznem prostoru. Razen skromno opremljenih sob nimajo skoraj ničesar, zato so v prostem času v posteljah, v kolikor ne iščejo razvedrila v bližnji gostilni.

V bloku Železarne Skopje pa stanuje trenutno 86 Skopjancev, ki so prišli v jeseniško železarno na strokovno izpopolnitev. Med temi je 18 tehnikov in 3 inženirji. Praktikant Maksim Andonov je povedal takole: »V bloku imamo klubski prostor, 3 televizorje, radioaparat, električni gramofon in dva magnetofona. V prostem času najdemo razvedrilo doma, obiskujemo pa tudi razne kulturne prireditve in zabavne prireditve, ki jih je na Jesenicah dovolj. V toliko lažje vživeli, ker nam sloviljenje na Jesenicah smo se, venski jezik ne dela težav. Razen ostalih strokovnih tečajev in seminarjev imamo tudi tečaj angleščine. Izkušnje, ki jih bomo dobili na Jesenicah, bomo izkoriščali v novi železarni, ki je že v izgradnji.

Zakaj ne vsi tako?

Ta ekstrema življenja delavcev iz bratskih republik na Jesenicah jasno pričata o različnem načinu življenja. V jeseniško družbeno življenje se eni znajo vključiti, drugi pa zopet ne. Najprej bo treba dvigniti življenjski standard, ljudi, potem pa bomo lahko od njih zahtevali tudi ostalo. Zavedati se moramo, da se mora razvijati človekova osebnost le v družbi, ker je priavzaprav razvoj osebnosti le njena socializacija. Delavci se bodo na Jesenicah počutili dobro takrat, ko bodo vključeni tudi v kulturno-družbeno življenje in ne bodo le delali.

Polde Ulaga

120 pogumnih mož

● Čas od obvestil o nesreči do prihoda reševavcev je vedno predolg ● Vsi poznamo lepote gora, a le malokdo se zaveda tudi njihovih nevarnosti ● Preko 1500 reševalnih akcij

Še vedno je živo v spominu nesreča v severni steni Špika, ko so se v višini dva tisoč metrov ponesrečili trije bratje Uršiči in dva njihova prijatelja, čeprav se je to zgodilo že pred 13 leti. Vseh pet fantov se je odpravilo na pot, da bi preplezali severno steno Špika. Visoko v steni so zaradi slabega vremena postavili bivak in prenočili. Naslednji dan sta dva poskusila preplezati steno. Prvi je omahnil in za seboj potegnil še prijatelja. Padla sta 200 metrov globoko. Ostali trije so to nesrečo videli, toda niso jima mogli pomagati. Zaradi izčrpanosti in živčne napetosti so tako zboleli, da so reševavci našli prj zavesti le še enega, a še ta je med reševanjem umrl.

Vedno več planincev

GORENJSKA privablja s svojimi lepimi vrhovi Julijskih Alp, Karavank in Kamniških planin vsako leto številne obiskovavce naših gora. Med njimi so planinci, smučarji ali navadni turisti. Zadnja leta število obiskovavcev gora hitro narašča, predvsem na račun domačih in tujih turistov. Z dograditvijo številnih žičnic se bo njihovo število še povečalo.

Kakor čudno se sliši, pa je le res, da lahko prevozne ceste ali žičnice v naše gore prinašajo s sabo vedno večje število gorskih nesreč. Vse to namreč omogoča ljudem, da v kratkem času zamenjajo mesto s postojankami v planinah. In potem niso redki taki, ki jih gorske lepote zvabijo še naprej na najvišje vrhove in težko dostopne kraje in to z obleko, v kakršni so se pripeljali z avtomobilom. Ženske s čevlji z visokimi petami na naših gorah niso nobena redkost. Lepo gorsko cvetje je že marsikoga zapeljalo tako daleč, da se ni več mogel vrniti v dolino. Pa tudi slabo markirana in vzdrževana pota, izruvani klini, od neurij in strel pretrgane vrvi in drugo so pogosto povod za gorske nesreče.

Podnebje in vremenske razmere v gorah so drugačne kot smo jih vajeni v dolini, in kdor potuje v gore brez posebne opreme, se izpostavlja veliki nevarnosti. Kolikokrat se dogodi, da ob lepem sončnem vremenu nebo v trenutku zagrnejo temni oblaki in povzročijo nevihte z dežjem, točo in snegom, grmenjem in strelami. Planinci in posebno planinke z zlatimi okraski postanejo podobne strelovodom na hiši. Spomnimo se, kako je pred leti strela na Skuti ubila očeta in sina.

V borbi za dragoceno življenje

GORSKE reševalne postaje v Planici, Kranjski gori, Mojstrani, na Jesenicah, v Bohinju, Tržiču in Kranju, so po vojni zabeležile preko 1500 reševalnih akcij, med katerimi je bilo preko 600 težjih. Preveč bi bilo naštevati vse gore in vrhove, na katerih je bila že potrebna pomoč reševavcev. Najtežja nesreča je bila na Špiku, pa pozneje na Jalovcu, v severni steni Triglava, na Škrlatici, na Poncah, Prisojniku, Grintavcu in drugod. Letos so gorski reševavci posredovali v 90 nesrečah, med katerimi je bilo 60 težjih z osmimi smrtnimi primeri.

Taki so naši reševavci

GORSKE reševavce v nobenem pogledu ne moremo primerjati z uslužbenci katerihkoli drugih reševalnih postaj. Naša gorska reševalna služba je organizirana na prostovoljni osnovi, kar je le še redek pojav v svetu. Na Gorenjskem je 120 reševavcev, povečini so zaposleni, le nekateri so v pokoju. Prav vsi so pripravljeni, da ob vsakem času in s kar največjo naglico zapustijo svoje delo, dom in družino in odhitijo na kraj, kjer se je pripetila nesreča. Največkrat je to ob slabem vremenu, ponoči, v mrazu, dežju in ob snežnih zametih v najtežjih stenah in vrhovih.

Prve težave se prično že pri tem, ko je treba zapustiti delo, zaradi slabih telefonskih zvez, zaradi težav s prevoznimi sredstvi in z drugim. Na ramah morajo pogosto prenesti tudi do 200 kilogramov opreme v najtežje dostopne kraje, na po več 100 metrov visoke stene.

Zlasti hitri in nestrpni so gorski reševavci takrat, kadar so obveščeni, da ponesrečenec še živi. Zavedajo se, da je vsaka minuta zelo dragocena, in je od majhnih deležkov ure odvisno ponesrečencevo življenje ali stopnja poškodb. Zato je čas od obvestila o nesreči do prihoda reševavcev vedno predolg. Ponesrečenci ležijo v gorah po več ur ali tudj več dni, posebno, če ni mogoče takoj ugotoviti, kje se je nesreča pripetila. Kakšni grozotni občutki prevzemajo ponesrečence, ki si sami ne morejo pomagati, vedo samo tisti, ki so to že doživeli. Ne samo bolečine, mraz, lakota in žeja, tudi negotovost daje takim nesrečam posebno težko obeležje.

Na vse to mislijo reševavci, ko dobijo sporočilo o nesreči, zato si prizadevajo, da bi bilj čimprej na njenem mestu, da bi ponesrečencu lahko nudili prvo pomoč, okrepčilo in tisto toplino, ki je v takem primeru človeku najbolj potrebna. Dogaja se, da ponesrečenec zaradi osamljenosti, strahu in obupa umrje.

Ponesrečeni reševavci

GESLU gorskih reševavcev »prinesti ponesrečenca v dolino vsaj v takem stanju, v kakršnem so ga dobili«, ni preprosto. Že težjega ponesrečenca na cesti je težko spraviti na nosila in v avto. Kako težko je potem šele reševalno delo v steni na višini preko 2 tisoč metrov! Nemalokrat je treba tako reševavce kot ponesrečence po več sto metrov spuščati po vrveh, ponoči, v megli in mrazu. Če bi pri tem popustil en sam železni klin, bi terjal življenje več ljudi hkrati. Po vojni se je pri reševanju in pri vajah smrtno ponesrečilo 6 reševavcev.

Z mrtvimi in živimi

GORSKI reševavci poznajo dva načina dela. Akcije reševanja živih ponesrečencev se odvijajo bliskovito hitro. Druge — iskalne akcije se večkrat zavlečejo po več dni, tednov in tudi mesecev, posebno, če so se nesreče pripetile v zimskem času. Znano je, da ponesrečenci, ki jih zajame plaz, lahko ostanejo pod snegom živi tudi po več dni. V takih primerih uporabljajo tudi lavinske pse, ki jih imajo postaje Gorske reševalne službe na Jesenicah, v Tržiču in v Kranju. Psi so na primer pomagali tudi pri reševanju 14 graničarjev, ki jih je plaz zasul na Zelenici.

Gorski reševavci pri svojem nepoklicnem delu naletijo na najrazličnejše prizore. Včasih najdejo žive ponesrečence, velikokrat mrtve, razpadajoča trupla ali pa le še okostje, obleko in opremo. Pri truplih kmalu opravijo svoje delo tudi mrhovinarji. Ponesrečecna ali njegove ostanke vedno prenesejo v dolino. V sodelovanju z varnostnimi organi morajo ugotavljati, če gre za nesrečo ali kaj drugega. V manjših nesrečah navadno sodeluje le najbližja Gorska reševalna postaja s svojimi člani, pri večjih pa pomagajo vse postaje.

Veliko število reševavcev je največkrat potrebno pri iskalnih akcijah, v katerih sodeluje tudi od 40 do 50 reševavcev hkrati.

Dogodi se tudi, da reševavci iščejo domnevnega ponesrečenca, ta pa lepo v miru leži v kakšni staji, pri sorodnikih ali celo doma. To se največkrat pripeti takrat, ko gre kdo v planine, pozneje pa spremeni smer poti ali podaljša bivanje v postojankah ter se ne vrne, kakor je napovedal.

Vsaka akcija gorskih reševavcev prinaša nekaj svojega. Vsak izmed gorskih reševavcev bi lahko napisal debelo knjigo o svojih doživetjih. Niso namreč redki, ki opravljajo to humano delo že več kot 30 let in so sodelovali že pri več sto akcijah.

Rado Čarman

Kranjski gorski reševavci pod severno steno Grintavca. Truplo ponesrečenca je že razpadalo, zato so ga prenesli v dolino v posebni vreči

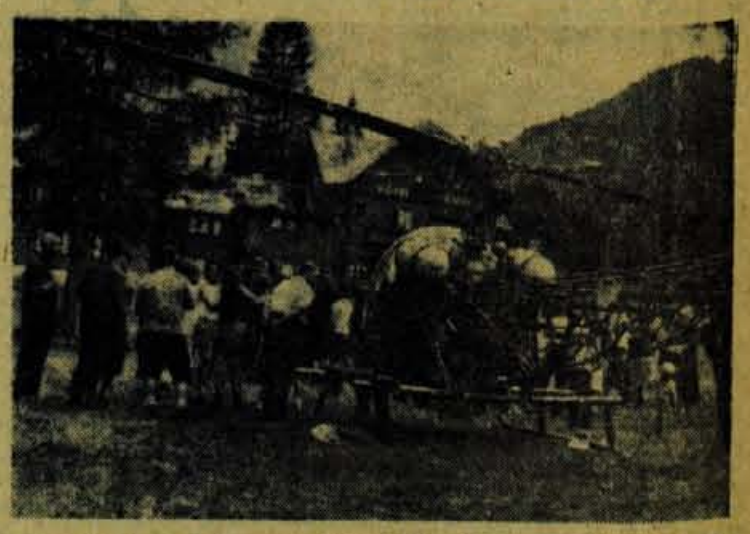

Ko se je letos poleti v severni steni Škrlatice ponesrečil beograjski planinec, je prvikrat pri nas sodeloval tudi helikopter, last avstrijskih reševavcev. Pred hotelom Erika v Kranjski gori so si ga turisti z zanimanjem ogledovali

Gorenjski gorski reševavci ob helikopterju razmišljajo, kako praktično je to prevozno sredstvo in kako hitro je z njim mogoče z najvišjih vrhov prepeljati ponesrečenca

Moj zdravnik

V KAVARNO ne zahajam. Res ne. Toda pred dnevi me je tja »zapeljala« družba. Prisedli smo k neki mizi. Ob kavi so se pogovarjali o zdravniku Fajdigi. Solze smo si brisali od smeha! Toda vse šale so bile take, da so širile simpatijo za človeka in kazale na njegovo dobroto.

»Takal! Kaj takega ne pišete v časopisu? Pišete o šalah in duhovitostih iz vsega sveta, prepisujete iz drugih časopisov, a take lepe domače stvari zanemarjate«, je dejal eden. Vsi so mu pritrjevali.

»Prišla« je ideja. Ne »prišla«. Navrgli so jo ljudje. Toda kavarniških šal ne smemo jemati resno, jih posredovati bravcem, čeprav bi za kranjsko okolico ne bili nič novega. Torej, pojdimo k njemu! Ne zato, da bi osebno povedal nove duhovitosti, marveč zato, da ga seznanim z namenom, da se predstavim.

Brez pregleda

OBZ POL ure sem bil v čakalnici **dr. Fajdige** na Titovem trgu v Kranju. Nikogar ni bilo. Bilo je bolj naključje — mrzel snežni dan, pozna ura. Navadno — zlasti ob semanjih dneh — je tam zmeraj polno.

Slišal je moje korake in odprl vrata — »Prosim! Izvolite!«

Vstopil sem. Načrt, da se bom dal najprej pregledati zaradi resničnega prehlada, mi je v hipu splahnel. Novinar ta in ta, želim to in to, sem povedal.

Obstal je za trenutek kot pribit. »Tega pa ne maram! Jaz sem samo zdravnik. Če niste bolni, nimava kaj!« je dejal odločno, odprl vrata, in še preden sem se zbral za odgovor, sem se brez pregleda znašel zunaj. Na srečo še ni bilo tam nikogar, sicer bi mi bilo še bolj nerodno.

Enkrat je bil hec...

SKORAJ vedno začno tako pripovedovati ljudje — Fajdigovi pacienti, kadar govorijo o duhovitostih okoli zdravnika — **dr. Fajdige.**

● Nekega večera je prišel v Fajdigovo stanovanje mlad fant. Prosil je, če lahko obišče teto, ki je imela visoko vročino. Fajdiga se je prav takrat pripravljal k večerji. »Kako pa si prišel v hišo, ko imam zaklenjena vrata,« je vprašal fanta z glasom, ki ni zvenel prijazno. »Skozi pekarno. Slučajno poznam vsa vrata,« se je odrezal fant. Fajdiga je vprašal, kje je bolnica in nekaj zarobantil. Razočaran se je fant oprostil in odšel. Ko je bil znova na ulici, se je ustavil in se zamislil. Kam zdaj po zdravnika? Potem je plaho šel domov. Toda tam je bil presenečen — dr. Fajdiga je bil že pri bolnici.

● Uslužbenka štiridesetih let, poročena, brez otrok — imela je svoje težave. Zatekla se je k dr. Fajdigi. Njemu je lahko brez ovinkov povedala vse okoliščine, kar jo je težilo. Zdravil jo je, svetoval, priporočal. Nekaj mesecev je hodila k njemu. Zadovoljna je bila z njegovim razumevanjem in pomočjo, še bolj pa z uspehom. Ko je bila zopet pri njem, ji je dejal, da je ni treba več k njemu. Hotela se mu je še oddolžiti za pozornost. Namesto kovanca za 50 dinarjev, to je cena za vsakokratni pregled, mu je hotela dati petstotak. Vzkipel je, bil je užaljen. »Kaj boš dajala, ko si pa večji revež kot jaz!« je dejal odločno.

● Nekoč se je k njemu zateklo mlado kmečko dekle. Komaj je premagala svojo sramežljivost in začela izpovedovati zaskrbljenost zaradi »svojih stvari«. Spraševal jo je, pregledal, nato pa mirno dejal: »Noseča si, kaj naj bi bilo drugega!« Ona pa: »Oh, tovariš doktor, meni to ne gre v glavo!« On pa: »Saj ni šlo v glavo, neumnica!«

● Nekoč je prišel k njemu starejši možak. Pravzaprav se je pri njem zdravil delj časa zaradi želodca. »Zdi se mi, da sem sem že precej boljši. Ali bi smel jesti kaj fižola? Vsaj fižolovo juho. Zelo mi diši,« je prosil možak in uprl oči v zdravnika. Fajdiga ga je samo mirno poslušal, držal v roki pero, da bi napisal recept in dejal: »Vi kar jejte fižol. Bombardirali boste itak na onem svetu.«

● V Fajdigovo ordinacijo je prišel študent. Prst se mu je gnojil. Fajdiga ga je skrbno pregledal, pazljivo očistil, zavezal, napisal zdravila in fantu priporočal, kako naj ravna. Pred odhodom je fant plaho vprašal za račun. Fajdiga se je obrnil, kot bi ga sunil: »Koliko pa zaslužiš, kaj delaš?« je vprašal odločno. »Nič. V šolo hodim,« je dejal fant. »No, kaj pa potem še sprašuješ, butec!« ga je zavrnil Fajdiga.

Prikrita ljubezen

NASTEVAL bi lahko še dolgo. Govorice in najrazličnejše šale, ki krožijo po Kranju in okolici, so često pretirane, prikrojene ljudske duhovitosti. Toda vse ima podoben zaključek — da je dr. Fajdiga dostikrat navzven zelo originalen in kot človek izredno dober, toplih čustev, skozi trdo mlado življenje v šolah in po sibirskih stepah prekaljen v trpljenju in prav zato lahko razume človeka. Mnogi ljudje v slabih socialnih razmerah pred vojno, brezposelni, študentje in drugi so bili »kregani«, če so mu hoteli plačevati. Po vojni je bil okrajni zdravnik, nato pa v privatni ordinaciji ustalil ceno po 20 dinarjev. Že več let pa velja njegov pregled borih 50 dinarjev! Kje je še tak primer! Razen po svoji nesporni strokovni sposobnosti slovi po svoji dobroti, preprostosti in skromnosti, kar vse se ne izraža v besedah, marveč v dejanjih.

Karel Makuc

Pacienti odhajajo iz ordinacije dr. Fajdiga vedno zadovoljni. Tudi ti dve sta videti dobre volje

Pogled na središče raztresene vasi Davče

Senca nad Davčo

NA SKOPI zemlji so posejane po prisojnih bregovih domačije: to je DAVČA, Davča — dolga vas, Davča — partizanski dom...

Pred vojno so njeni prebivavci otepali hudo revščino. Med trdim delom in strahom pred vremenom, med pogovori o davkih in prodaji, med zelo otežkočenim spravljanjem lesa v dolino in oderuškimi cenami, med izdelovanjem domačega platna, domače volne in klekljanjem ob zimskih večerih, med rojstvi in tihimi pogrebi je teklo njihovo življenje. Med NOB je postala partizanski dom... Bila je varno zavetje borcev za svobodo.

Šolarji iz gostoljubnih domačij

Osebni avtomobil z registracijo bivšega kranjskega okraja je v soboto popoldne s težavo ‚požiral' kilometre pa luknjasti cesti iz Škofje Loke do Železnikov in naprej, kjer ni bilo čutiti z lopato na kup vržene soli. Pri Žagi — pravzaprav pred rojstno hišo mojega spremljevavca Antona Golje se je vožnja končala. »Davča 35« — sem polglasno prebral hišno številko. »Da, toda pot do vaškega središča je še dolga. Pošteno se bova spotila,« — je odgovoril, kot bi uganil moje nemo vprašanje.

Zakoračila sva se v gaz. Sneg je segal čez gležnje. Kmalu se je gaz razširila in se začela vijugati med smrekami navkreber. Zdaj je bila položna, zdaj bolj strma. Hitela sva, zakaj večerilo se je že. Ko sva se dodobra ogrela, da nama volčji zobje decembrskega mraza niso mogli več do živega, sva se malo ustavljala. Sleherni postanek je izkoristila poklicna zvedavost.

»Tistole gaz so naredili šolarji. Debelo uro je od Žage do šole. Po bližnjicah gredo, tako kot jaz nekoč. Spominjam se, da sem dostikrat premočen od snega, dežja ali potu zasopihan sedel v šolsko klop.«

»Kaj ko bi otroke od Zage vozili v šolo v Železnike?«

Premalo jih je, sicer pa je po vsej Davči malo otrok v šoli. Zdaj hodi menda 52 otrok — v prvi, tretji, peti, šesti in osmi razred. Vsako leto ni vpisa za vse razrede. To sta kasneje potrdili tudia učiteljici Frančka Rihteršič in Maruša Žubovič, vendar o šolskih problemih prihodnjič.

Med pogovorom je bila pot do Stulca mnogo krajša. Sivolasi možakar naju je prijazno povabil v hišo. Pred dvajsetimi leti je po naključju ušel smrti, ko je okupator streljal talce na pobočju Porezna. Prinesel je »domačega« in še sam prisedel. Med nepričakovano večerjo je pripovedoval, kako bo predelal hišo, in kazal načrte. Žal, posloviti se je bilo treba. Pred nama je bila še pot do Jemca, gostilne v vaškem središču.

Srečanje s Podgrivarjem

Ivan Prezelj bolje sliši na ime **Podgrivar.** To je ime, ki se drži hiše s številko 51 že od nekdaj. Od 1918. leta pa do predlanskim je bil občinski odbornik. Še danes — pri 77. letih — opravlja številne posle za svoje rojake. Gre v dolino, na občino, na kmetijsko zadrugo, v Ljubljano pa že 38 let pošilja vsak mesec meteorološka poročila. Sedem let je bil v Ameriki — še pred vojno. Sina — prvoborca je izgubil v vojni. Davčo — svoj rodni kraj — in sosede — svoje ljudi — pozna bolje kot svoj žep.

● **Kaj se je spremenilo v Davči po vojni?**

— **»Veliko. Naj naštevam? Po vojni smo ostali brez šole. 96 otrok je nekaj let hodilo v zasilno šolo, bila je v gospodarskem poslopju. L. 1947 smo jo začeli graditi. Tudi dvorano ima. Redko zaide potujoči kino k nam. Istega leta smo začeli graditi zasilno pot, dve leti kasneje pa cesto. 1960. leta je bila dograjena in speljana do Jemca. Naj še omenim, da smo 1949. leta dobili telefon. Tako imamo prek Sorice telefonsko zvezo z dolino, žal, pa so težave, ko ob nedeljah ne dela. Pomislite, če se kaj pripeti, kako naj pravočasno pride pomoč?«**

● Cesta je velika pridobitev, kajne?

To pa to. Saj je odprla pot v gozdove. Zdaj je spravljanje lesa lažje. Včasih pa smo smrekov les spravljali v dolino po trinajst kilometrov dolgi soteski Davščice, le spomladi, ko se je topil sneg. Bukovina pa je ostajala v gozdovih in gnila.«

● So možnosti za razvoj turizma v Davči?

Zakaj pa ne? Čudovita je, žal, da je tako megleno, da bi videli. Seveda pa je potrebno poprej zgraditi pet kilometrov dolgo cesto do Črnega vrha in prav tako dolgo do Blegaša. Dobili bi zvezo s Primorsko in približali bi se Ljubljani. Gimnazijci iz Šiške že nekaj let hodijo k nam na smučanje med semestralnimi počitnicami.«

Kljub vsemu po stari navadi

Pred tremi leti je električni tok pregnal iz dvainsedemdesetih hiš smrdljive petrolejke. Veseli, poskočni zvoki iz radijskih sprejemnikov so popestrili enolično življenje v samotnih hišah. Ob nedeljah pa ljudje radi posedijo v krčmi pri Jemcu najraje ob poliču. Beseda da besedo, vse namigujejo na trnko misel, ob kateri se bo treba prej ko slej ne samo zamisliti, temveč nekaj ukreniti. Mladina odhaja in prenizka je cena lesa. Še pred pogovorom dobijo svoja pisma, časnike... Pismonoša jih trikrat v tednu prinese v krčmo. Med tednom čestokrat otroci povprašajo v gostilni po pošti. Samo bežen pregled in pošiljka roma v žep.

... Skomig z rameni in vzdih

S hribovskimi vasmi je križ. Učne moči ne vzdržijo dolgo v njih. Tudi mladina zapušča kmetije, odhaja v dolino, v mesta, zaposluje se v industriji. Za kmečko delo ni prevelikega zanimanja.

In kje je vzrok?

Skomig z rameni in vzdih. Dozdeva se, da je to stara tema. V neštetih ljudskih priredbah jo poslušajo vsak dan in pa tudi doživljajo.

Vzrokov je več. Na zemlji, zlasti hribovski, se teže živi, dohodek je majhen. Gozd je edini pomemben vir dohodkov hribovske domačije, toda premajhna je vrednost smrekovega lesa.

Malo je mladih, ki hočejo delati od jutra do mraka, slabo prodajati, plačevati davke. In kje naj dobijo potem denar za preživljanje starih, kje za obnovo domačij?

»Davke bi morali znižati, da bi ljudje spet dobili veselje do dela na kmetiji. Sicer pa tu v hribih jih sploh ne bi bilo treba. Saj smo večinoma samo starejši. Kaj pa ko nas ne bo več? Vedno manj nas je,« je z užaljenostjo in razburjenostjo hkrati dejala ena izmed ženic.

Morda ni tako hudo, vendar gre za začetek nekega procesa, procesa, ki ne meče senco samo na Davčo, temveč na vse hribovske vasi. In nihče mu ne vidi konca...

Stane Škrabar

Osnovna enota PTT servis KRANJ

razpisuje prosto delovno mesto

SOFERJA C kat.

Kandidati morajo razen splošnih pogojev za sprejem predložiti kratek življenjepis. — Nastop službe takoj.

VINO KRANJ

podjetje z alkoholnimi in brezalkoholnimi pijačami

želi svojim cenjenim odjemavcem

SREČNO NOVO LETO 1964

Srečno novo leto 1964

želi vsem delovnim ljudem in poslovnim prijateljem

kolektiv

Podjetja za PTT promet v Kranju

Miha Klinar 3

Ranjenec

— Po vojni bi te poslal na tekmo požeruhov. Prav gotovo bi bil prvi. Tako goltaš. A kaj, ko tega ne boš dočakal. Vsi boste šli k judežu. — je rekel in z naperjeno brzostrelko pokazal, kaj je mislil, le da je namesto na petelina s kazalcem pomigal po zraku.

— Alle, — je rekel.

In vendar se je zgodilo drugače. Niti sam ni mislil, da se bo tako. Ko so se vozili z Bleda proti Begunjam, jim je pot zaprl kmečki voz. On je sedel na robu tovornega avtomobila. In ko se je tovornjak ustavil in so Nemci začeli kričati na kmeta, naj se umakne z vozom s poti, je slišal, kakor da bi mu prišepnil nekdo drug:

—Pobegni!

Kako se je zgodilo, da je skočil s tovornjaka in se pognal med drevje, ne ve. Ve samo, da je skočil kakor na ukaz in kakor da ga je neznana sila vrgla s tovornjaka. Šele, ko je bežal in zaslišal strele, se je zavedel, da v resnici beži.

— Čudno, — je razmišljal. Tik pred samim pobegom je najmanj mislil na beg. Morda je z vsemi tveganimi odločitvami tako, da se nikoli ne uresničijo takrat, kadar razmišljaš o njih, marveč so plod trenutka, ki jih sprožil, ko se najmanj nadejaš, da jih boš uresničil. Kdor mnogo razmišlja, navadno ne tvega, da bi se odločil in storil, o čemer je razmišljal. V uresničitvi tveganih dejanj vidi vse preveč zaprek, ki se mu zdde nepremagljive, in človeku nenadoma zmanjka moči in poguma, da bi zamišljeno dejanje tvegal in uresničil. Če bi tik pred tistim usodnim trenutkom razmišljal o begu, je čutil, da bi prav gotovo ne pobegnil, ker bi se zavedal, da se bo ves strašni vod zapodil za njim, sami siti, spočiti in od kopanja v jezeru sveži policisti, oboroženi večinoma z brzostrelkami, ki bi jim neoborožen in izčrpan človek, kakor je bil on, zaman poskušal ubežati. Če bi o pobegu razmišljal tik pred samim pobegom, bi lahko predvideval same nevarnosti, nikoli pa bi ne pomislil, da more ubežnika rešiti takšle streha širokokrajnih zelenih listov, ki ga je skrila pred zasledovalci.

Toda ali ga je res rešila samo ona? Bi ne bežal naprej, če bi ga ne spodnesla bolečina, ki jo je začutil v nogi. Rešila ga je rana, ki je ustavila njegov beg v trenutku, ko je preskočil potok in se zrušil med te zelene širokokrajne liste. Zasledovalci so ga izgubili izpred oči in stekli naprej. Vedel je, da je rešen, a obenem tudi čutil, da je izgubljen. Rana ga je rešila in obenem pogubila, dasi morda ni bila huda. Bila je dovoljšna, da ne bo mogel nadaljevati poti v hribe, saj ni imel niti toliko moči, da bi se izvlekel od tu in se zatekel po pomoč k ljudem. In četudi bi imel moč, kdo ve če bi naletel na ljudi, ki bi se mu upali pomagati. Vas je dolinska in v ljudeh je strah pred Nemci brškone velik. Ve, da bi ljudje tvegali življenje, če bi mu pomagali in bi jih pri tem zalotili Nemci. Torej ga ne čaka drugega kakor konec — smrt, ki bi ga morda čakala nekega dne tudi v Begunjah, le da bi ji tam ne mogel kljubovati na tak način kakor tu. Tam bi stal pred puškami in smrt, poseblena v eksekucijskem vodu, bi na povelje popolnoma mirno in brez napora opravila svoj rabeljski posel. Tudi če bi vzkliknil tik pred usmrtitvijo: »Smrt fašizmu, svobodo narodu!« kakor je vzkliknil kdo od onih, ki jih je moral gledati in ki jih je potem pokopal, bi smrt, pokrita s sivo čelado, vsal na videz ostala mirna, kakor da ni slišala pogumnega vzklika. Tukaj pa jo je njegov beg podil za njim, preklinjala je onega kmeta in kmetov voz, ki je tovornjaku zastavil pot in omogočil njegov pobeg. Preklinjala je njega, ki ji je izginil z vida, kakor da bi se vdrl v zemljo, in preklinjala je sedaj tam nekje v vasi, ki je on ne more videti, vendar sliši besne glasove, ki jih je slišati, zdaj kakor da bi prihajali iz daljave, zdaj spet razločno in blizu.

GOR JUŠE!

»Bežimo!«

»Vzemite sekire in kose!«

»Spravite proč otroke!«

Tako so menda vzklikali po Nomenju, Bistrici in vsej tamkajšnji dolini v nekdanjih časih, kadar so zaslišali, da »gor juše«. Prijatelj mi je pripovedoval. Tudi nekateri stari ljudje so to potrdili. Ko so namreč v starih časih naši predniki živeli v strahu pred Turki in drugimi sovražniki, so imeli zlasti po hribih organizirano obveščevanje s kresovi in podobno. In od kje naj bi prej zapazili kresove kot s Pokluke? Ljudje z Gorjuš so začeli opozarjati dolino s kričanjem, ukanjem ... Kadar so v dolini zaslišali, da »gor juše« (kriči, uka, juče) je to bil znak prihajajoče nevarnosti. In tako, kot so te ljudske govorice resnične, tako je tudi nastalo ime »gor juše« — Gorjuše.

Pred kratkim smo obiskali najvišje prebivavce naše Gorenjske. Ne zaradi tega, da bi ugotavljali izvor in resničnost imena tega kraja, marveč zato, da bi videli kako tam, tisoč metrov nad morjem, živijo v tej pasji zimi. Zvedeti smo želeli, kako so včasih živeli in kaj pravijo.

Francka Beznik — pri Torkarju je ni stara. Sicer pa ta izraz ni primeren za besede, ki se končujejo na »ar«. In vendar se le spominja mnogo, mnogo stvari iz svojega življenja, pa tudi iz pripovedovanj najmlajših ...«

Včasih so bolj držali skupaj

To naj bi bila osnovna značilnost nekdanjega in sedanjega življenja v Gorjušah. Nekoč je vladalo pravilo — eden za vse, vsi za enega. Danes gre vsak po svoje. Seveda so tudi oblike življenja v boju z naravo včasih vsiljevale več enotnosti, več skupnih posegov, kar je utrjevalo njihovo enotnost.

Nekoč, kot se Francka spominja, je bila huda zima — mraz, mega do vrh oken ... Možje so komaj odmetavali sneg pred vrati, vzdrževali pot do vode, do drvarnice, do hleva in do najbližjega soseda. Bili so odrezani od sveta. Nekaterim možakom je zmanjkalo tobaka, gospodinjam soli ... Pomagali so si med seboj, posojevali, zamenjevali. Čez čas pa je začelo primanjkovati hrane — koruzne moke. Zato so se zbrali in s krplji na nogah krenili neko jutro proti Beli v dolino.

A iz Kocanovca, na poti proti Debelemu kamnu se je utrgal velik plaz in zgrmel v dolino, da je odmevalo iz sosednjih jelovških reber. V Gorjušah so to slišali. Kaj je z možmi! Žene so pritekle iz hiše, jokale, obupavale. Lačne otroke in žene je zajela črna slutnja strašne nesreče. V tem strahu so bili ves dan. Zvečer so se možje vrnili. Moka za večerjo ni bila več važna. Važna je bila le vest, da ni nihče ostal pod plazom. Slučajno so »ušli«.

Po zdravnika

Nekoč je veliko žena umiralo pri porodu. Ta dogodek je vsaka mati pričakovala s tihim strahom. V pomoč so porodnicam prišle žene iz sorodstva, iz soseščine ... Če pa ni bilo vse v redu — pomagale so pač kar so mogle in znale.

V največjem snegu so zopet pričakovali novega vaščana. Žene niso zmogle. Grozilo je najhujše. Ženice so tiho žalovale, možje pa so stiskali zobe. Potem pa so se odločili. Zvečer so se odpravili na pot.

FRANCKA BEZNIK

Dolžnost vsakega je bila — pomagati. S petrolejkami in krplji so se spustili navzdol skozi zamete. Po smrekah so ugotavljali, kje je pot. Skozi mala, zasnežena in zamrznjena okna po hišah pa je bilo vso noč videti medlo rdečo svetlobo lojevk in borovk. Vsa vas je čakala.

Šele zjutraj so se vrnili nazaj. Tudi zdravnik je prišel. Porodnico in otroka so rešili. Bili so srečni. Pomagali so drug drugemu.

Kruh za sosede

Bilo je že ob dveh popoldne.

»Avtobus! Avtobus je tukaj!« so zavreščali otroci, in marsikatera hišna vrata so se odpirala.

Drugo leto je že, pravijo, odkar vozi redni šolski avtobus iz Gorjuš v Bistrico. Tako hodijo otroci višjih razredov v dolino, čeprav je njihova šola, najlepša stavba v vasi, prazna. Samo v Koprivniku so nižji razredi. Premalo otrok!

Iz avtobusa niso izstopili samo otroci. Tudi odrasli se poslužujejo te zveze. Seveda plačati morajo 300 dinarjev na obe strani. In pri avtobusu čakajo žene na kvas, kruh in na pošto ...

Marija Ločnikarjeva je imela polno mrež in zekarjev.

»Za sosede, za druge nosim«, je rekla. »Moramo si tako pomagati. Kdor gre v dolino, prinese.« Prinesla je veliko kruha — štiri ali pet kolačev. »Tu imamo samo le dober zrak, nič drugega,« se je žalila Marija. »Nobene prodajalne, ničesar se tu ne najde. Kruh pečemo doma, če ni priložnosti, da ga kdo prinese, za meso se moramo zadovoljiti s svinjino, za solato imamo kislo zelje in tako naprej. Ne moremo biti razvajeni kot vi v dolini,« je dejala.

Kaj boš, ko boš velik

Pod cesto proti Koprivniku je bilo več otrok s sankami. Šli so daleč naokrog, da bi se povzpeli na hribček in se znova spustili po uglajeni snežni drči navzdol. Ustavili smo jih. Upehani so bili, a lica so jim žarela. Govorili smo o sankanju, o smučanju, o skokih in o možeh.

»Kaj boš ti, ko boš velik?« smo vprašali prvega.

Ni razmišljal dolgo. »Inženir. Tak, ki meri cesto, ki ima dalnogled na treh palicah.«

»In ti?«

»Traktor bom vozil. Tak traktor, ki vleče celo goro blodov iz gozda.«

In tako naprej — v tovarno, šofer, pilot ... Pač otroška fantazija. Fantazija, ki se bo morda spremenila tudi v stvarnost. Nihče ni dejal, da bo kmet, gozdar, da ti se naučil tradicionalnega piparstva.

Svet se je odprl tudi za Gorjuše. Dolina in nov utrip današnjega življenja dajejo svoj pečat tudi temu, na videz odmaknjenemu kraju. Na prste dveh rok so naštevali hiše, ki so že danes prazne in le več takih, kjer so doma le še posamezni starši. Mladi gredo v dolino. Privablja jih razgibano življenje, službe, lepše perspektive.

»Včasih«, kot je pravila Francka Beznikova, po hišah ni bilo kruha. Sladkor je bil samo za majhne otroke in za nosečnice. Krompir so jedli kot poslastico zraven korenja in reve, hruške so sušili za hrano in ječmenov ali koruzni močnik je bil vsakdanja jed.«

Danes ni več tako. Tudi Baštetov, Koritarjev oča in drugi bi verjetno vedeli povedati razlike nekdanjega in sedanjega časa. Težke razmere izginjajo. Toda na prehodu teh velikih sprememb se nekateri upravičeno pritožujejo. To velja zlasti za kmetije. Razvoj jih prehiteva. In tudi v dolini, če bi slišali njihov »gor juše« jim ne bi mogli pomagati.

Karel Mahne

Kdo ve, kateri izmed mladih na sliki bo hotel ostati na Gorjušah, ko bo dorasel

Na Gregorjevo pa luč v vodo

Vse do prve svetovne vojne so se tržiški čevljarji delili na tiste, ki so imeli »ufrimano« delo in na tiste, ki so delali za »kolekturo«.

si ljudje imamo nekaj skupnega in sleherni človek ima tudi nekaj posebnega. Tisto prvo — nekaj skupnega — je kljub pomembnosti sicer neopazno, medtem ko so posebnosti dobro znane v večjem ali manjšem krogu. Toda — ali se da iz tega zaključiti, da to velja samo za ljudi? Da in ne! Podobno velja tudi za naselja. Vendar naselij ni in ne more biti brez ljudi in zato so torej prav ljudje tisti, ki so vtisnili s svojimi posebnostmi in navadami ter svojevrstnim delom skoraj neizbrisen pečat posameznemu kraju. Ostanimo kar na domačih — gorenjskih tleh! Gorjuše slove po svojih pipah, ime Železniki so ponesle po svetu čipke, bohinjski kot poznamo po kvalitetnem siru (razen turizma seveda), ime Tržič pa je neločljivo povezano s čevlji in čevljarji ...

Prvi pisani vir šele pred dvema stoletjema

KDAJ se je v tržiškem kotu pojavilo čevljarstvo kot pomembnejša dejavnost? Prvi pisan vir, ki govori o tem, je zapisnik čevljarskega ceha oziroma vpisna knjiga vajencev iz leta 1751, ki jo sedaj hrani tržiški muzej. Vendar pa to leto prav gotovo ne pomeni rojstva čevljarske dejavnosti, ker so čevljarji v Tržiču nategovali usnje na kopita že veliko prej. Zelo verjetno sta se usnjarstvo in čevljarstvo hkrati razvijala. Znani zgodovinar Janez Vajkard Valvazor namreč že omenja, da so v Tržiču izdelovali takoimenovano kordovan usnje, ki je zelo podobno današnjemu ševroju. Ime je kordovan usnje dobilo po španskem mestu Kordova, kjer so tovrstno usnje izdelovali že v prvem tisočletju; v našo deželo pa so sistem izdelovanja tovrstnega usnja najbrž zanesli potujoči ljudje in vojni ujetniki.

Vse od začetka so se tržiški čevljarji delili na dva dela, in sicer na tiste, ki so hodili po hišah in delali po meri ter na one, ki so delali za trg in ki v določeni meri že pomenijo prve zametke proizvodne obrti. Čevljarji, ki so hodili od kmeta do kmeta in izdelovali čevlje po meri, so imeli takoimenovano »ufrimano« delo, med ljudmi pa so bili poznani kot čevljarji, ki so hodili po »šterah«. Drugi del čevljarjev pa je izdeloval čevlje (zlasti otroške in ženske) za »kolekturo«.

Prevlada čevljarske obrti

ČEVLJARSTVO ni bilo vse od začetka vodilna dejavnost v Tržiču. Svojo prevlado je čevljarska obrt dobila šele v preteklem stoletju. Ko so leta 1882 v Tržiču osnovali obrtno nadaljevalno šolo, je bilo od sto vpisanih učencev kar 56 čevljarjev. Čevljar je bil tedaj praktično skoraj v vsaki hiši, največ pa jih je bilo na sedanji Koroški cesti, na Partizanski cesti in za Virjem. Če že ni bil mojster v hiši, je bil pa vsaj pomočnik, ki je z družino vred delal za kakega drugega mojstra ali pa kasneje tudi za tovarno. Preteklo stoletje so bili izdelki tržiških čevljarjev znani že daleč po deželi. Leta 1844 je bila v Ljubljani obrtna razstava, na kateri so sodelovali tudi tržiški čevljarji. Takratne Novice so 9. oktobra 1844 zapisale:

»Komaj smo nehali (jenjali) tržiške mojstre hvaliti, moramo zopet dva rokodelca iz Tržiča v misli vzeti, kterih blago je zavoljo majhne cene krog in krog znano; dva čevljarja sta, namreč J. Megušar in M. Klončauer, kteri veliko taužent ženskih in otroških čevljev izdela, kterih cena je od 8 do 26 krajcarjev. Naš presvetli cesar so se sami čez majhno ceno zavzeli, ko so v razstavi imenovane čevlje ogledali.«

Rojstno leto čevljarske industrije

MOČNO razvita čevljarska obrt je seveda hkrati usposabljala za to delo mnogo ljudi, kar je l. 1874 privabilo v Tržič dva Dunajčana — brata Filipa in Kristijana Demberger, ki sta pričela s proizvodnjo čevljev v Ferbarjevi hiši. **Leto 1874 označujejo nekateri kot rojstno leto čevljarske industrije v Tržiču in tudi v Sloveniji.** Razen omenjene firme je pričela nekoliko kasneje obratovati še ena čevljarna pod oblastjo tujega kapitala. Leta 1903 pa je pričel prodajati izdelke tržiških čevljarjev Peter Kozina, ki je leta 1910 kupil od barona Borna za drag denar blizu tržiškega kolodvora travnik, da bi si na njem sezidal tovarno. Da bi prišlo čevljarstvo v domače roke, pa ni bilo pogodu tujim kapitalistom, zato je tokrat, zaradi prodaje travnika, nemško časopisje kar besnelo. Okrajno glavarstvo je leta 1911 gradnjo nove tovarne za nekaj mesecev celo ustavilo. Šele na intervencijo slovenskih poslancev na Dunaju so z gradnjo nadaljevali in tako je zrastel prvi tovarniški objekt sedanje tovarne PEKO, ki je letos slavila 60-letnico obstoja.

Eden izmed najstarejših živečih tržiških čevljarjev

Po izučitvi pa v »fremd«

OB ROBU razvoja čevljarstva v Tržiču so nastajale številne navade in običaji, ki se jih starejši tržiški čevljarji še dobro spominjajo. Skoraj pravilo je bilo, da si je mladi čevljarski pomočnik po izučitvi oprtal popotno torbo in odšel za določen čas v tujino, kjer se je še bolj izuril v veščinah svojega poklica. Ljudje so takim potovanjem dejali, da hodijo fantje v »fremd«, na taka pota pa še danes spominjajo nekatere narodne pesmi (»Vandrovček moj«), »Moj fantič je na Trolsko vandrov«).

Tržiški čevljarji so dobro poznali tudi zgodovino, predvsem tisto, ki so jo lahko sebi v korist vpletli v svoje vsakdanje življenje, ki prav gotovo ni bilo kdo ve kako rožnato. Zlasti tisti pomočniki, ki so delali za kolekturo, ob ponedeljkih niso radi prijeli za šilo in kopito. Rajši so se na ta dan napotili v bližnje gozdove kuhat tržiške brže. S svojim »plavim« ponedeljkom so počastili spomin patrona čevljarjev Krispina, ki je koncem tretjega stoletja po našem štetju umrl prav v ponedeljek.

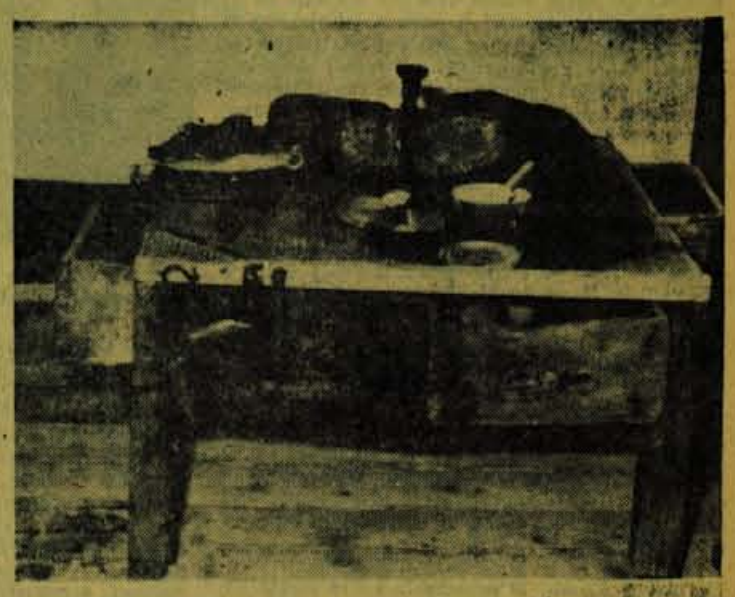

Stara čevljarska miza v tržiškem čevljarskem muzeju

Dokler ni železna cesta dosegla Tržiča, tega v srednjem veku pomembnega obrtnega središča, je bila za Tržič tovorna postaja v Kranju, potniška pa Podnart-Kropa. Zato so večje količine čevljev vozili v Kranj s konji. Pogosto pa so se mojstri, ki so delali za »kolekturo« (izvoz), ob sobotah sami odpravljali z blagom v Ljubljano. Zato so jim morali vajenci ob sobotah ob dveh zjutraj voziti na koretah v tednu izdelane čevlje na postajo Podnart, da jih je potem lahko mojster s prvim jutranjim vlakom odpeljal v Ljubljano. Zvečer so se seveda morali vajenci ponovno vračati v Podnart, da so pospremili domov mojstra in njegovo prtljago.

Delovni čas je tržiškim čevljarjem v nekdanjih časih uravnavalo leto. Od Gregorja (12. marca) do Mihaela (29. septembra) so delali pri dnevu, od Mihaela do Gregorja pa tudi pri luči. Zato so na Gregorjevo, ko so nehali delati pri luči, dejali, da so nesli luč v vodo.

Ustno izročilo pravi, da so tržiški čevljarji zelo radi prepevali pri svojem delu, veselo razpoloženje pa so ob šilih in kopitih dopolnjevali tudi kanarčki v kletkah, ki so jih imeli skoraj povsod.

Starosta tržiških čevljarjev

Devetkrat deset jih že ima! Ni ga treba posebej predstavljati, ves Tržič in okolica ga pozna. To je FRANC KRALJ — starosta tržiških čevljarjev. On je naredil tudi najdaljšo pot v »štero« — na Koroško, sedem do osem ur hoda.

Čevljarstvo in pero

Za Alojzom Mehletom, ki je kot prvi mojster pričel poučevati strokovne predmete na tržiški obrtni šoli leta 1924 in to službo opravljal do leta 1930, je iste dolžnosti prevzel ANDREJ TIŠLER, ki se je za to službo dva meseca izpopolnjeval celo v neki dunajski šoli, last Roberta Knöfla, ki je bil sin, izumitelja sistema za čevljarsko risanje. Iz dunajskega šolanja nam je zaupal:

»Ko so me na Dunaju povprašali, od kje sem, sem povedal, da sem iz Tržiča. Vendar za ta kraj pod tem imenom niso vedeli. Šele, ko sem povedal za Tržič nemško ime, so takoj vedeli za ta čevljarski kraj.«

Službovanje na obrtni šoli pa je bilo tudi eden izmed vzrokov, da se je Andrej Tišler pričel živo zanimati za zgodovino čevljarstva v Tržiču. Razen tega, da je imel do tega veliko veselje, pa je lahko svoje znanje in izsledke na tem področju prenašal tudi na učence.

In tako še tudi danes, ko je Andrej Tišler že upokojen, rad poseže po peresu in zapiše kaj zanimivega o čevljarstvu. Že dalj časa pa s svojimi zgodovinskimi in poljudno znanstvenimi članki o čevljarstvu polni razne časopise in kronike. — (Po pripovedovanju A. Tišlerja)

Ivan Pivk

mali oglasi • mali oglasi

prodam

Prodam 9 tednov brejo svinjo. Požcnk 34, Cerklje 4824

Prodam garažo na Zlatem polju. Naslov v oglasnem oddelku 4825

Prodam prašiča. Trboje 38, Smlednik 4826

Prodam dva debela prašiča, večjo količino krmilne pese in več repe za kisanje. Miha Kern, Sr. vas 48, Šenčur 4827

Prodam gozdne težke in lahke sani. Zg. Brniki 79, Cerklje 4828

Prodam kravo, ki bo drugič teletila čez 14 dni. Sp. Bitnje 20 4830

Prodam dve kravi po izbiri. Ziganja vas 22, Križe 4830

Prodam 6 tednov stare prašičke. Erzar, Pš. polica 4, Cerklje 4831

Prodam mlado kravo, osem mesecev brejo. Škofjeloška c. 22, Kranj 4832

Prodam prašiča, 200 kg težkega. Mile 4 4833

Poceni prodam belo domačo volno. Naslov v oglasnem oddelku 4834

Prodam ročno slamoreznico. Mavčiče 68 4835

Prodam dobro ohranjen krznen plašč. Poizve se v Likozarjevi 14, Kranj 4836

Prodam prašiča za zakol. Kramar, Orehovlje, Kranj 4851

Prodam prašiča za zakol 130 kg težkega. Sr. vas 25, Šenčur 4852

Prodam prašiča za zakol. Voglje 7, Cerklje 4853

Prodam vola plemenca. Ribnikar, Tenetiše 28 4854

Prodam prašiča 150 kg težkega. Suha 20 4855

Prodam REKORDA. Ogled Jože Gaber, Šk. Loka, Puštal 27 4856

Prodam prašiča 180 kg težkega. Cveto Jagodic, Visoko 29 4857

Prodam 8 mladih pujskov po 6 tednov starih. Smartno 22, Cerklje 4858

Poceni prodam orehovo spalnico. Ogled pri Triler, Drulovka 8 4753

Prodam moške škornje in smučarske čevlje št. 43. Tomac Branko, Kranj Kidričeva 57 4859

Prodam več debelih prašičev za zakol. Staretova 13, Kranj 4785

Prodam brejo kravo. Voglje 44 4860

Ugodno prodam moped colibri z rezervnim cilindrom, očali, kapo, rokavicami, zračno črpavko, »serado bajacom« in finim orodjem. Poizve se v oglasnem oddelku

Prodam debele prašiče težke do 180 kg. Francka Šenk, Predoslje 96 4862

Prodam ročne jesenove sani, okovane, kakor nove za prevoz do 500 kg nosilnosti. Peterlin, Kranj, C. Staneta Žagarja 19 4863

kupim

Kupim prešivalni stroj (durchgenet maschine) oziroma zamenjam za nov moped. Zg. Duplje 29 4848

Kupim ZASTAVA 750 ali VW v odličnem stanju od 28. do 30. t. m. Ljubljana, Dremnikvoa 21 4849

Kupim električni motor za 10 KS. Naslov v oglasnem oddelku 4850

Kupim takoj 1 kv. m bukovih drv. Škofjeloška 52/a, Stražišče 4663

Kupim kravo 3-6 mes. brejo, vola za vprego 350 — 400 kg. Ponudbe z vsemi podatki: cena, teža, starost, na upravo 4865

Kupim hišo ali trosobno stanovanje v Kranju ali v okolici Kranja. Naslov v oglasnem oddelku 4866

ostalo

Dekle sprejmem za poldnevno pomoč v gospodinjstvu. Naslov v oglasnem oddelku 4787

Izgubil sem moško ročno uro od Zlatega polja do sindikalnega doma ali na Novoletnem sejmu. Prosim poštenega najditelja, da jo proti nagradi odda v oglasni oddelek. 4837

Preklicujem št. bl. 3273, izdan v kom. trgovini Kranj z dne 5. 4. 63 4838

Preklicujem št. bl. 715, izdan v kom. trgovini v Kranju z dne 5. 11. 1962 4839

KUD Prežihov Voranc Zalog instrumentalni kvintet »Veseli trgovci« priredi v nedeljo, 29. 12. ob 15. uri v Cerkljah 90 min. v glasbi in smehu. Vabljeni! 4840

KUD Prežihov Voranc vas vabi na silvestrovanje, ki bo v prostorih šole v Zalogu s pričetkom ob 19. uri. Igrajo »Veseli trgovci«. Vabljeni! 4841

Cenjene stranke obveščam, da izdelujem po meri poročne prstane vseh najmodernejših oblik kakor vsa ostala zlatarska dela. Izdelam hitro in solidno. Ivan Levičnik, zlatar, Kranj, (prek mostu pri hotelu Evropa) 4842

KUD »Prežihov Voranc« — Zalog vas vabi na silvestrovanje, ki **bo v prostorih šole v Zalogu s pričetkom ob 19. uri. Igrajo »Veseli trgovci«** Vabljeni! 4843

KUD »Janko Kalan« — Voklo priredi silvestrovanje v prosvetnem domu v Voklem s pričetkom ob 17. uri dne 31. 12. 1963 4844

Zamenjam debelega prašiča za brejo svinjo — ali prodam. Vlahovče 4 4845

Nudim hrano in stanovanje starejši upokojenki za varstvo otroka. Ostalo po dogovoru. Oglasite se vsak dan od 12. do 14. ure. Naslov v oglasnem oddelku 4846

Takoj sprejmem mizarskega pomočnika. Pečenko, Kranj, Stara cesta 10 4847

Sprejmem mizarja, stanovanje preskrbljeno. Jurij Polak, mizar, Drulovka 4758

V začetku decembra zgubljene v Radovljici male stare ukrivljene škarjice za nego nohtov. Za najditelja položeno v skladišču **zadruge 500 din in podobne nove škarjice.** 4867

Gospodinjo k tričlanski družini lahko tudi nekoliko starejša — mlajša sprejmemo. Janka Ziherl, Kranj, Valjavčeva 13 4868

V petek sem izgubil od Primskovega do Šenčurja črno usnjeno rokavico. Prosim proti nagradi vrniti. Naslov v oglasnem oddelku 4869

»T O S O« TOVARNA OBUTVENIH STROJEV IN OPREME KRANJ sprejme takoj na prosta delovna mesta — VEČJE ŠTEVILO STROJNIH INŽENIRJEV — STROJNIH TEHNIKOV — VISOKO KVALIFICIRANIH STROJNIH KLJUČAVNIČARJEV za delo v konstrukciji in pripravi dela — NEKAJ USLUŽBENCEV s srednješolsko izobrazbo za delo v komerciali in tajništvu — **VEČJE ŠTEVILO STROJNIH KLJUČAVNIČARJEV - STRUGARJEV, REZKAVCEV IN POMOŽNIH DELAVCEV** za priučevanje.

Ponudbe poslati na upravo podjetja.

VINILPLASTIKA, tovarna za predelavo plastičnih mas in gume V ZADRU, Put Murvice 14

razpisuje delovno mesto

POSLOVODJE POGONA KALANDROV

z daljšo prakso v predelavi PVC mas in gum.

Pogoji: osebni dohodek po dogovoru, družinsko stanovanje v Zadru zagotovljeno.

Natečaj ostane v veljavi do izpopolnitve delovnega mesta.

Ponudbe z opisom dosedanjega dela dostaviti kadrovskemu oddelku tovarne.

Nenadoma nas je zapustil naš sodelavec tovariš

FRANC STRNAD

Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Obrat Preddvor, organi upravljanja
LIK Kranj, delovni kolektiv LIK
Kranj, sindikalna podružnica
LIK Kranj

Izdaja in tiska ČP »Gorenjski tisk«, Kranj, Koroška cesta 8. Tekoči račun pri NB v Kranju 607-11-1-135. Telefoni: glavni in odgovorni urednik, uredništvo in uprava 21-90, 24-75, 28-97. Naročnina: letna 1300, mesečna 110 dinarjev. Cena posameznih številk: ponedeljek sreda 10, sobota 20 din. Mali oglasi: za naročnike 20, za nenaročnike 30 din beseda. Neplačanih malih oglasov ne objavljamo.

Jugoslovanska loterija

POROČILO

o žrebanju srečk 26. kola, ki je bilo 26. decembra 1963 v Beogradu.

Srečke s končnicami	so zadele dinarjev
0	400
07900	200.400
32070	100.400
50910	80.400
587410	600.400
11	800
881	4.000
16081	60.000
22521	80.000
91751	40.000
97611	40.800
12	800
72	800
992	4.000
06082	80.000
13892	60.000
29082	80.000
36952	60.000
42472	60.800
91792	40.000
95262	60.000
3	400
38453	60.400
83493	80.400
120593	2,000.400
24	2.000
84	600
844	8.000
46294	60.000
75464	40.000
15	600
65	600
75	1.000
0125	20.000
07745	100.000
38875	81.000
65475	41.000
77655	40.000
83535	60.000
16	1.000
76	600
06006	60.000
28786	40.000
556096	5,000.000
17	1.000
67	600
77	600
907	10.000
30887	40.000
57927	80.000
346457	600.000
363067	1,000.600
48	800
8108	20.000
01928	60.000
26458	80.000
36658	40.000
090478	400.000
36109	80.000
427539	400.000
17159	80.000
307359	400.000
375959	400.000
07789	40.000

Večji dobitki v Sloveniji:
200.000 din na štev. 207900 na območju pošte Murska Sobota, 80.000 din na štev. 017159 v Celju, 80.000 din na štev. 306082 v Celju, 80.000 din na štev. 529082 na območju pošte Maribor, 80.000 din na štev. 236109 v Slov. Bistrici itd.

Samo 1 teden je še do žrebanja srečk NOVOLETNE LOTERIJE.

Loto

Začasno poročilo za 52. kolo lota
Žrebanje je bilo 25. decembra 1963
Izžrebane številke: 13 23 25 28 31 40 in dodatna 35

SESTICA	1,563.000 din
PETICA	651.000 din
ČETVORKA	8.900 din
TROJKA	425 din

ČETVORKE:

● **Kranj (2)**
46-O-254624/4 46-O-254624/4

TROJKE:

● **Bled 73**
O 256016/4

● **Domžale 28**
K 760240/4 K 760241/4
K 760247/4 K 760249/4

● **Jesenice 39**
O 258009/4 O 258025/4
O 258049/4 O 258138/4
O 258155/4 O 258163/4
O 258166/4 O 258635/4
O 258644/4 O 258651/4
O 258686/4

● **Kamnik 41**
043340/2 K 783095/4
K 783095/4 K 783095/4

● **Kranj 46**
O 254505/4 O 254521/4
O 254538/4 O 254575/4
O 254583/4 O 254611/4
O 254616/4 O 254620/4
O 254621/4 O 254624/4
O 254624/4 O 254668/4
O 254686/4 O 254693/4
O 254720/4 O 254721/4

● **Radovljica 72**
O 233604/4 O 233644/4
O 233726/4 O 233737/4
O 233753/4

● **Škofja Loka 88**
O 235289/4

Končno poročilo za 51. kolo lota
Žrebanje 18. decembra 1963
KUPONI IZ SLOVENIJE NISO IGRALI

PETORKE	326.756 din
ČETVORKE	10.337 din
TROJKE	570 din

objave

KLUB GOSPODARSTVENIKOV V KRANJU ŽELI VSEM SVOJIM ČLANOM IN SODELAVCEM MNOGO SREČE IN USPEHOV V LETU 1964

ZAHVALA

Najlepše se zahvaljujemo strežnemu osebju bolnice za duševne bolezni v Begunjah, ker so vsi tako prijazni in so skrbno in požrtvovalno stregli našemu očetu.

Posebno zahvalo izrekamo šefu dr. ZALOKARJU

Posebno zahvalo izrekamo šefu bolnice dr. ZALOKARJU in dr. SKARICU iz nevrološke klinike — Ljubljana, ki je med dopustom nadomeščal šefa bolnice dr. Zalokarja, ter dr. SKULU in dr. ČATARJU. Ne moremo izreči, s kolikšnim prizadevanjem so se vsi trudili, da so nam ozdravili očeta.

Zelo smo hvaležni tudi dr. HRIBERNIKU iz Kranja, ki je našega očeta pravočasno napotil na tako uspešno zdravljenje.

Še enkrat vsem prav prisrčna hvala in želimo vsem srečno in uspehov polno novo leto!

Družina Lotričeva iz Kranja

ZAVOD ZA ZAPOSLOVANJE DELAVCEV KRANJ razpisuje **prosto** delovno mesto

administratorke

v odseku za poklicno usmerjanje mladine in odraslih

Pogoj: dovršena 2-letna administrativna šola in po možnosti vsaj 1-letna praksa v administraciji. Nastop dne 1. 1. 1964.

Objava

Dežurna služba veterinarjev ob nedeljah in praznikih v januarju 1964

1. 1. Bogdan Cepuder, tel. 23-19 Kranj, Koroška 9,
2. 1. Bogdan Cepuder, tel. 23-19 Kranj, Koroška 9,
5. 1. dr. Franc Rutar, tel. 27-04 Kranj, Planina 4,
12. 1. Bogdan Cepuder, tel. 23-19 Kranj, Koroška 9,
12. 1. Jože Rus, za Cerklje tel. 26-95 Cerklje,
19. 1. dr. Franc Rutar, tel. 27-04 Kranj, Planina 4,
26. 1. Bogdan Cepuder, tel. 23-19 Kranj, Koroška 9

KLAVIR ALI PIANINO išče v najem

Plesna in baletna šola za pouk baleta dvakrat tedensko po 2 uri. Najemnino plačamo mesečno. Ponudbe pošljite na **PLESNO IN BALETNO ŠOLO,** Kranj, Delavski dom, vhod 2

Ljudi za strežbo na silvestrovo v delavskem domu išče restavracija PARK.

Silvestrovanje v domu Vodice-Jelovica

V PARTIZANSKEM DOMU Vodice-Jelovica je še dovolj prostih mest za prijetno silvestrovanje. Avtomobilske poti so zaradi snega zaprte. Pešpoti iz Krope in Miklavževca sta dobro prehodni. Obenem sporočamo, da bo dom tudi pozimi polno oskrbovan.

SILVESTROVANJE V STRAŽIŠČU

TVD Kranj, Kranj priredi silvestrovanje v vseh prostorih svojega doma v Stražišču s pričetkom ob 20. uri.

Igra Kranjski jazz ansambel.

Preprodaja vstopnic v gostilni Benedik Stražišče tel. 25-18 do 30. decembra do 12. ure. **Vljudno vabljeni.**

Trgovsko podjetje **»Kurivo« Kranj razpisuje za svojo novo poslovalnico na Jesenicah**

DELOVNO MESTO POSLOVODJE

Pogoji: kvalificiran trgovski delavec.

Osebni dohodki po pravilniku o delitvi OD. Nastop službe takoj oziroma po dogovoru. Stanovanje ni zagotovljeno. Ponudbe poslati upravi Trgovskega podjetja »Kurivo« Kranj.

Kolektiv trgovskega podjetja

KURIVO KRANJ

se priporoča svojim odjemavcem in dobaviteljem, ter želi vsem zadovoljno in uspešno

NOVO LETO

Potrošnikom, poslovnim prijateljem, delovnim organizacijam in ustanovam želi srečno in uspehov polno novo leto 1964

kolektiv

s svojimi poslovnimi enotami:

prodajno skladišče manufakture in galanterije na debelo

blagovnica KOKRA
prodajalni GORENJC in TEKSTIL
prodajalni VESNA in KOKRA na Jesenicah
prodajalni BLED in GRAD na Bledu
prodajalna METKA v Škofji Loki
prodajalne SLON, ŽIROVKA in NOVOST v Žireh
prodajalna MANUFAKTURA v Gorenji vasi

K O K R A

Z močno voljo smo premagovali težave

Pred trinajstimi leti je bilo naše alpsko smučanje na zavidljivejši višini in je v mednarodnem merilu uživalo precej večji ugled kot pa ga sedaj. Vzrokov, zakaj naša »smučarija« od tedaj ni šla vštric s tujo, tokrat ne bomo iskali, ker bi se slej ko prej morali ustaviti ob kakšnem »nerazčiščenem vprašanju«. Odločili smo se le, da mesec dni pred začetkom devetih zimskih olimpijskih iger v Innsbrucku obudimo prijetne spomine z junakoma tistih časov — tržiškima olimpijcema JANKOM ŠTEFETOM in MATEVŽEM LUKANCEM, ki sta veliko vedela povedati tudi o tretjem članu »moštva« TINČKU MULEJU.

Želje predstavnika SZJ so ga užalile

Preden sta 1952. leta reprezentanta Mulej in Štefe z ljubljanskega kolodvora odpotovala na VI. olimpiado v Oslo, se je od njiju poslovil predstavnik smučarske zveze Konstantinović. Ko je segel v roko Tinčku, je dejal: »Srečno pot; od vas pričakujemo 20. mesto!« Z istimi besedami se je obrnil tudi k Janku, le da je od njega »pričakoval« 30. mesto. — **»Oh, to bom pa že dosegel,«** je olimpijec užaljeno izmaknil roko in se ni pomiril je lep čas vožnje.

● Dosegli ste res boljši rezultat; kako se spominjate svojega nastopa na Norveškem, sem začel, ko sem **Janka Štefeta** v torek popoldne obiskal na njegovem domu prav na koncu Tržiča.

»Dan pred tekmo sem na treningu padel in si močno zvil nogo. Mislil sem že, da je zame olimpiada mimo, vendar z vodjo Gregorjem Klančnikom nisva izgubila upanja. Odšla sva k zdravniku, ki je najprej zmajal z glavo, ko pa sva povedala, da sva Jugoslovana (dejal je, da je bil z našimi ljudmi skupaj v taborišču), je izjavil, da bo storil vse, kar je v njegovi moči. Tesno mi je z obližem obvil nogo in naslednji dan sem bil že na startu. Verjetno veste, da sem tedaj v smuku osvojil 13. mesto.

V veleslalomu je šlo obema slabše, ker nisva bila navajena na tako slabe snežne razmere; zavzela sva 28. (Mulej) in 32. mesto. — Pred prvim tekom slaloma sva se dogovorila, da bova vozila počasi, vendar tako hitro, da bova med prvimi tridesetimi, kar nama bo zagotovilo nastop tudi drugič. No, Tine je vozil preveč počasi in je bil 36., jaz pa sem se uspel prebiti na 17. mesto. Ko sem potem videl, da so pred mano nekateri favoriti popadali, sem sklenil, da bom tvegal vse in skušal osvojiti vsaj diplomo, ki so jih delili za mesta od 4 do 6, če se mi bo že medalja izmuznila. Ovijal sem tako, da celo sam sebi nisem verjel, da zmagujem progo — toda glej smolo: 4 vratca pred ciljem sem padel in pokopal vse upe ... Tine mi je večkrat rekel: ti si norec, ubil se boš, nič drugega ..., pa ga nisem poslušal.«

Ko si je reprezentant JANKO ŠTEFE na Jahorini zlomil nogo, tako da sta mu kosti pogledali skozi dvoje volnenih nogavic, so ga z reševalnim čolnom prepeljali v dolino. Kot vidimo, je neznosne bolečine prenašal s smehom. Njegova žena pravi, da je bolj podoben mladeniču, ki ga peljejo k poroki, kot pa ranjencu, ki mu je pot namenjena v bolnišnico

Najmanj desetkrat v mavcu

Seveda se vse tekme za Štefeta niso končale slabo. Prav gotovo pa ne tista državna prvenstva, s katerih je prinesel več kot deset naslovov prvaka v vseh panogah. Za njim so tudi številne druge zmage, tako da ima v sobi med številnimi lovskimi trofejami tudi blizu 40 pokalov in plaket, okrog katerih se zlasti trileti sin Miran rad suka.

● Kako je sedaj z nogo?

»Oh, z zvinom ni bilo nič hudega, še sedaj pa čutim bolečine v desni nogi, ki sem jo prelomil 1954. leta na Jahorini. Tedaj sta mi dve kosti pogledali skozi dvoje volnenih nogavic! Ker se kosti nisо zarasle, nosim v pščali precej veliko kovinsko vez (corpus delicti so »ukradeni« rentgenski posnetki, ki mi jih je pokazal). Toda volja tudi bolečine premaga! Čeprav nikoli nisem mogel do kraja zavezati čevlja, sem po tistem še štirikrat zmagal na naših državnih prvenstvih. — To pa ni bil edini zlom v moji karieri, saj sem bil v mavcu skoraj dvajsetkrat, desetkrat pa v nezavesti.«

Res je bilo treba veliko energije, da mu vse to ni vzelo poguma. Ko je 36 let star 1959. leta spet zmagal v veleslalomu na prvenstvu v Kranjski gori, so ga smučarski funkcionarji dobesedno prosili, naj vendarle že enkrat preneha tekmovati, češ da mlajšim jemlje moralo!

Sodba o zdajšnjih olimpijcih

Vse preveč se sklicujejo na pogoje v tujini, pri tem pa niti s tistim, kar je v njihovi pristojnosti, ne skušajo ublažiti razlike, ki v resnici obstaja. Ko smo mi dirkali, pri nas sploh še ni bilo žičnic. Avstrijci pa so jih imeli že 180. Pa se jih nismo bali. — Ko smo šli pred leti na dvoboj s Korošci, mi je prijatelj Aman »grozil«, da tam nimam več kaj iskati, ker so se njegovi fantje na avstrijskem prvenstvu uvrstili na 7., 8. mesto. — Na katerem mestu, misliš, pa bi bil jaz, sem izzival. — Na 40. še ne, mi je odvrnil. Tudi Mulej mi je rekel tako. Kmetov se pa že ne bom bal, sem odgovoril obema — in naslednji dan zmagal.«

Žal, sedaj ni več tako in koroški smučarji zmagujejo celo na naših smučinah ...

»Ko sem vodil naše mlade smučarje v Italijo in Avstrijo, sem spoznal, da niso preveč resni. V Italiji so mi celo zabrusili, da se ne bodo »sekirali«, ker je zanje to zadnja tekma ...! Manjka jim volje. Lakota bi bil lahko še boljši smučar, če bi se zaklel: »Tegale Leitnerja moram in moram premagati ...«, vendar misli ni dokončal, ampak se je s telesom nagnil zdaj v to, zdaj v ono stran, kot da je med vratci sredi strmine.

Samo nobenega strahu pred tujci

Tudi 37-letni kolar **Matevž Lukanc** je na smučiščih doživel prenekateri padec, toda veselje do smučanja in velika volja sta hitreje celila zlomljene ude. Sodeloval je na olimpiadi v St. Moritzu, za Jugoslavijo največji uspeh v smučanju pa je dosegel 1951. leta na FIS prireditvi v Chamonixu s 4. mestom v slalomu. Na teh tekmah je nastopila vsa elita; prav tako kot na tistih v Garmisch-Partenkirchenu, kjer je Mulej v smuku osvojil 5. mesto.

Bivši olimpijec MATEVŽ LUKANC na treningu — pred leti

● Kdaj ste se poslovili od smuči?

»Doslej se še nisem. Ko sem prenehal tekmovati (naj povem da se še sedaj udeleži kakšnih manjših tekem), **sem se smučanju posvetil kot funkcionar. Sem tudi član sekretariata smučarske zveze in zastopam težnjo, naj bi se bivši tekmovavci začeli uveljavljati kot trenerji, s čemer bi nedvomno precej pripomogli k razvoju smučanja na področju, kjer živijo.«**

Medalj ni štel

● Kaj mislite o tržiških smučarjih Sokliču in Laibacherju?

»Ker tudi živita kot prava športnika, imata lepe možnosti, da postaneta vrhunska smučarja; če ju le ne bodo pokvarili.«

● Kolikokrat ste bili državni prvak?

»Kljub temu, da sem se velikokrat polomil in sem sedaj nekakšen športni invalid, mislim, da sem naslov prvaka osvojil 8 ali 10 krat.«

● Je kaj razlike med smučarji danes in smučarji pred 13 leti?

»Nekaj je prav gotovo je. Ne vem, zakaj dobijo naši fantje manjvrednostni kompleks, brž ko pridejo v stik s tujimi tekmovavci — pa če ti v smučanju še manj pomenijo. Tega jim res ne bi bilo treba, saj se vadijo v približno enakih pogojih kot drugi. Mi se nismo bali nikogar in smo se na tujem kosali z najboljšimi z ramo ob rami, na svojih smučiščih pa smo vse po vrsti premagali. Se spominjate tekmovanja na Šar planini, kjer je moral tudi Prawda kloniti?!«

PRIJETNA OBISKA O PRAVEM ČASU, SEM SI MISLIL, KO SEM ZAPUŠČAL TRŽIČ. MNOGE BODRILNE BESEDE OBEH BIVŠIH OLIMPIJCEV UTEGNEJO ŠE DOBRO VPLIVATI NA ČLANE NAŠE INNSBRUŠKE ODPRAVE. HKRATI Z NJIMA TUDI MI ŽELIMO, DA BI IMELO TOLE PISANJE UGODNE POSLEDICE ... SEDAJ JE NAMREČ ČAS, KO SE LAHKO SPET PRIKLJUČIMO VRSTI, KI SMO Z NJO PRED LETI IZGUBILI STIK.

Jože Žontar

Dva gorenjska neresna znanca razpravljata o starem in novem letu

GREGA

O cenah in turizmu

Potil bi se tisti, ki bi mislil, da sedaj, ko zaradi nizke temperature zmrzujejo razni neuporabljeni skladi, ko po stolpnicah po višjih nadstropjih namesto tekoče vode dobivajo vodo v kockah, da bodo zmrznile tudi cene. O ne, cene se kljub mrazu dvigajo hitreje kakor živo srebro in mislim, če bi z njimi napolnili strokovnjaki svoje rakete, bi bili astronavti 5 let prej na Luni. Cene pa s svojimi skoki povzročajo med potrošniki visok krvni pritisk in kronično bolezen »jamranje«, proti čemur pa ni zdravila in so tako tržni inšpektorji in razne uredbe brez moči.

. No, le še dedek Mraz ima še nekaj moči, da cene pritisne za nekaj odstotkov navzdol. Ko sem kupoval blago s popustom in ga je trgovec na vse pretege hvalil, češ da je »prima« in da od njega »za boga ne gre farba«, sem vprašal: »Ste res tako gotovi?« — »Brez skrbi, že dve leti nam leži v izložbi!« je odvrnil. Tako je torej s cenami in popusti.

Če vse to, kar se do sedaj in kar se bo v bodoče govorilo, pisalo in sklepalo o turizmu, združim v enem »žaklju«, potem lahko rečem o turizmu le tole: turizem je muholovec, ki naj ulovi čimveč deviz.

VAS POZDRAVLJA
GREGA

LIPE

Komunalna dejavnost na višku

Sedaj ko je koledarsko dokazano, da bo tekočega leta kmalu konec in ni še nikakih prerokovanj, da bi bilo z letošnjim Silvestrom tudi konec sveta, ni nobene ovire, da bi skozi vse prihodnje leto imeli na razpolago samo dobre in prijetne novice, da bi vam vse tako srečno izpadlo kot lasje.

Napovedati, kakšno bo prihodnje leto, je zelo nehvaležen posel, zlasti še, ker se pri tem ne moremo poslužiti takih »prijemov« kot tisti igravci »Sportne napovedi«, ki so sicer uganili marsikateri rezultat, pa so pri tem prišli v nasprotje z javnim toživcem, ki jim je pomagal do nekaj mesecev proste preskrbe. Mislim, da je lažje ugotavljati tisto, kar nam je poslavljajoče leto prineslo. Predvsem bi rad poudaril, da sem neizmerno vesel in ponosen, da sem občan kranjske komune, katere najbolj ponosen oddelek je njena »Komunala«. Ugotavljam splošen napredek, kamorkoli se ozrem. Naša kranjska specialiteta je predvsem modernizacija občinskih cest. Posebno Cesta Staneta Žagarja je letos »razgibala« vse prebivavce od kokrškega mostu do našega ponosnega lokala — gostilne »Kokra«. Mimogrede povedano, bi bilo po mojem prav, če bi tej cesti dali nazaj njeno staro ime »Jezerska cesta«, kajti vsak večji dež govori tej tezi v prid, saj ob takih prilikah nastane na tej cesti brez števila jezer in jezerc. Kako le more kdo trditi, da atletika v Kranju stagnira, ko pa imamo priložnost videti na omenjeni cesti, kako so Kraničani prožni skakavci v višino in daljino, kadar privozi mimo kako motorno vozilo. Nikakor nimajo prav tisti občani, ki se pritožujejo, če se cestni robniki prestavljajo dvakrat ali celo trikrat, pri tem pa ne pomislijo na dejstvo, da tehnika pri nas napreduje s tako hitrimi koraki, da jo celo »strokovnjaki« ne morejo dohajati, tako da jih kar čez noč prehiti. Sicer pa smo Kranjčani zadnja leta postali zares skromni in storimo prav vse, da ne bi imel kdo povoda trditi, da smo »baňači«. Zato tudi ne upamo delati cest širših od 6 metrov. Šele na priporočilo občanov jo razširimo za meter ali dva. Da ne bi kdo rekel, da smo »purgarji«, ne gradimo mestnih ulic, ampak naselja, in namesto da bi rekli »staro in novo mesto«, bomo rekli: »staro mesto in nova vas.«

No, pa ne samo na področju komunalne dejavnosti, tudi v raznih drugih znanostih beležimo rekordne uspehe in napredek. No, če samo pomislimo, da nam je uspelo letos vzpostaviti celo telefonsko zvezo s pokojniki, kar je sicer šlo v osebno breme neke občanke, potem je tisti ubogi ameriški »Telstar« proti temu navadna ničla.

Pa če pomislimo na »kresno noč« v Savskem logu, kjer celo ploha ni mogla do živega našim iznajdljivim Kranjčanom, ki so v hipu »pogruntali«, da mize kaj lahko služijo namesto dežnikov, če le-teh ni pri roki. Prav povsod, kamor se ozrem, NAPREDEK. Stara pravila se umikajo novim normam. Prav te dni sem govoril z mlajšim občanom, ki se mi je zdel malo preveč samozavesten in bahav. Mislil sem, da ga bom »ukrotil« in sem se poslužil našega starega pregovora: »Veš, fant moj, kdor visoko leta — nizko pade!« »Ja, veste, mogoče je to veljalo v vaših časih, danes pa ne drži več.« Jaz se nisem dal ugnati in sem ga pobaral: »Kako moreš to trditi? Pa mi povej primer, ko ta pregovor ne drži!« On pa na to: »No, le poglejte naše cene, tako visoko skačejo, pa do danes še nisо padle!« Umolknil sem.

Edino, kar bi lahko vsaj z delno gotovostjo napovedali za prihodnje leto, je rotacija. Če postane vse resnica, kar se govori, potem se bo precej vrtelo. Če bi imel jaz kaj besede, bi predlagal, da rotirajo cene z osebnimi dohodki in zlasti s pokojninami.

Mislite, da bi tudi o direktorjih kaj povedal? Ne, to pa ne. Že vsak se obrega vanje in jim očita, da so se na svojih položajih zredili in postali pravcati debeluharji, nihče pa ne pomisli, da so nekateri od samega trpljenja tako zatekli. Se tistega direktorja se spomnimo s sočutjem, katerega žena je vložila za ločitev. Na sodnikovo vprašanje, kaj navaja za vzrok ločitve, mu je odpovorila: »Kadar se mu doma vležem v naročje, takoj prične diktirati korespondenco.«

Vaš vdani LIPE